

Helka Mäkelä

KOHTI MUSIIKKIBASAARIA

Musiikkipalvelut kirjastojen kotisivuilla

KOHTI MUSIIKKIBASAARIA

Musiikkipalvelut kirjastojen kotisivuilla

Helka Mäkelä
Opinnäytetyö
Syksy 2011
Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma

Tekijä(t): Helka Mäkelä

Opinnäytetyön nimi: Kohti Musiikkibasaaria: musiikkipalvelut kirjastojen kotisivuilla

Työn ohjaaja(t): Pirjo Tuomi

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: syksy 2011

Sivumäärä: 53

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, mitä tietoa suomalaiset kirjastot antavat musiikkipalveluistaan kotisivuillaan. Tämä on tehty käymällä läpi yleisten kirjastojen sekä musiikkikoulutusta tarjoavien ammattikorkeakoulu- ja yliopistokirjastojen kotisivut. Työn tilaajana on toiminut Suomen musiikkikirjastoyhdistys. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää musiikkikirjastojen asiakkaille tarkoitettun Musiikkibasaari-verkkopalvelun suunnittelussa. Palvelu on tarkoitus julkistaa vuodenvaihteessa 2012.

Tietoperustassa esitellään Suomen musiikkikirjastotoiminnan historiaa, Musiikkibasaaria, ulkomaisia musiikkikirjastojen verkkopalveluita sekä Internetin merkitystä kirjastopalveluille. Tutkimusmenetelmänä on käytetty kuvailevaa ja vertailevaa tutkimusta.

Perinteisiä musiikkiosastolla tarjottavia palveluita ovat lainaustoimintojen lisäksi tilat musiikin kuunteluun ja soitonharjoitteluun sekä erilaiset näyttelyt ja tapahtumat. Uutta on äänitteiden digitointimahdollisuus. Kirjastojen kotisivuilla tarjottavia tiedonhakuja edesauttavia palveluita ovat kirjastojen itse tuottamat verkko-oppimateriaalit, aineistovinkit, aiheluettelot, linkkilistat sekä paikallista musiikkielämää kuvaavat sivustot.

Tällä hetkellä ainoastaan 19 prosentilla kirjastoista ja 13 prosentilla kirjastokimpoista on erilliset musiikkisivut. Musiikkibasaarista tulisi olemaan eniten hyötyä kirjastoille, joilla on vain vähän tai ei ollenkaan tietoa musiikkipalveluista kotisivuillaan. Tämä edellyttää kirjastojen omaa aktiivisuutta nyt ja tulevaisuudessa. Musiikkikirjastoille on tärkeää asiantuntevan tietopalvelun tarjoaminen. Erityisesti musiikkiaiheista tiedonhaun opastusta tulisi lisätä niin kirjastoissa kuin verkossa.

Jatkotutkimuksen aiheita voisivat olla Musiikkibasaarin uusien ominaisuuksien ja sisältöjen suunnittelu sekä sosiaalisen median käyttö kirjastojen musiikkipalvelujen kannalta. Musiikkibasaarin käyttöä olisi myös hyvä arvioida esimerkiksi asiakastytyväisyyskyselyn avulla.

Asiasanat: musiikkikirjastot, verkkopalvelut, verkkotietopalvelu

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree of Library and Information Management

Author(s): Helka Mäkelä
Title of thesis: Towards Musiikkibasaari: music services on library websites
Supervisor(s): Pirjo Tuomi
Term and year when the thesis was submitted: Autumn 2011
Number of pages: 53

The commissioner of the thesis was Finnish Music Library Association. The aim was to find out what kind of services music libraries in Finland offer on their websites. All the public library websites together with those of the University of Applied Sciences and university libraries offering music education were thoroughly scrutinized. The results can be used to design the national online music library service Musiikkibasaari (Music Bazaar). The service is due be published at the turn of the year 2012.

Theoretical background consisted of history of the music library activity in Finland, the upcoming national online music library service Musiikkibasaari, examples of foreign online music library services as well as the significance of the Internet library services. Descriptive and comparative research methods were applied in the thesis.

In addition to lending, traditional services in music libraries include offering music playing and listening facilities and organising exhibitions and other events. Digitalising of sound recordings is a new feature. Services used on library websites include electronic learning material and links to webpages introducing local music life provided by library staff.

At present, only 19 per cent of the public libraries and 13 per cent of the co-operational library networks provide that information on their websites. Musiikkibasaari would be helpful especially for those libraries having little or no information on the music library services on their websites. However, this requires libraries themselves to be active in this regard. Providing professional information services is very important for music libraries. Especially guidance for information retrieval on music could be increased both in libraries and on library websites.

Further study could be conducted on the quality and the content of Musiikkibasaari service. Consequently, the use of Musiikkibasaari service could later be evaluated with a customer satisfaction survey. Furthermore, it might be good idea to do a further research concerning the use of social network in music libraries.

Keywords: music libraries, online services, online information services

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	7
2 SUOMEN MUSIIKKIKIRJASTOTOIMINNAN HISTORIAA	8
2.1 Varhishistoriaa ja Seppo Nummen aikakausi	8
2.2 Pekka Gronow ja musiikin valinta	10
2.3 Äänitteiden lainauksesta av-aineistoon	11
2.4 Musiikin luettelointia ja tietopalvelua	12
2.5 Musiikin ”lainausta” ja tiedonhakua verkossa	13
3 KIRJASTOT.FI-SIVUSTON MUSIIKKISIVUT JA MUSIIKKIBASAARI	15
4 ULKOMAISTEN MUSIIKKIKIRJASTOJEN VERKKOPALVELUITA	17
4.1 Hollanti	17
4.2 Iso-Britannia	18
4.3 Norja	19
4.4 Tanska	20
4.5 Uusi-Seelanti	21
5 INTERNET JA VERKKOPALVELUT KIRJASTOISSA	22
5.1 Hyvän verkkopalvelun kriteereitä	22
5.2 Tekijänoikeus	24
5.3 Markkinointi	25
6 TUTKIMUSONGELMAT JA -MENETELMÄT	28
7 KIRJASTOJEN KOTISIVUJEN MUKAINEN MUSIIKKITARJONTA	29
7.1 Musiikin kuuntelu, harjoittelu ja äänittäminen	30
7.1.1 Kirjastojen musiikinkuuntelupaikat ja äänentoistolaitteet	30
7.1.2 Harjoitteluhuoneet ja digitointitilat	32
7.1.3 Musiikinkuuntelua Internetin kautta	32
7.2 Kokoelmat ja itse tuotetut materiaalit	33
7.2.1 Kotiseutukokoelmat, muu paikallinen musiikki sekä erikoiskokoelmat	33
7.2.2 Musiikkilehdet	35
7.2.3 Uutuusluettelot ja varatuimmat musiikkiaineistot	36
7.2.4 Musiikkiaineistovinkit, aiheuettelot ja haastattelut	36
7.3 Näyttelyt ja tapahtumat	38
7.4 Musiikkiaiheisia kursseja ja tiedonhaun opastusta	38

7.5 Linkkilistat	39
8 VERTAILUA AIEMPAAN SELVITYKSEEN	41
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	43
10 POHDINTA	46
LÄHTEET	48

1 JOHDANTO

Musiikkikirjastot ovat viidenkymmenen vuoden aikana muuttuneet melko paljon. Nuottien ja musiikkikirjojen lainauksesta siirryttiin musiikin kuunteluun ja myöhemmin äänitteiden lainaukseen. Äänitteiden lainauksen lasku on ollut näkyvässä jo pitkään, mikä on luonut uhkakuvan musiikkikirjastojen olemassaolon edellytyksille. Toisaalta musiikkikirjastojen perimmäinen luonne ei ole muuttunut. Tärkeä tehtävä on edelleen tarjota musiikkiin liittyvää tietopalvelua vastaamalla asiakkaita askarruttaviin kysymyksiin. Haasteena onkin se, miten säilyttää nykyisten ja tulevien asiakkaiden mielenkiinto kirjastojen musiikkipalveluita kohtaan.

Musiikkikirjastojen valtakunnallisen verkkopalvelun, Musiikkibasaarin, luominen voi olla vastaus tähän haasteeseen. Musiikkibasaarin tarkoituksena on tarjota pääsy verkon kautta toimivaan, kirjastorajat ylittävään musiikkipalveluun. Tavoitteena on, että asiakas saa tarvitsemansa musiikkiin liittyvän tiedon yhdestä paikasta. Alkuvaiheessa Musiikkibasaari tuo keskitetysti yhteen kirjastojen itse tuottamat, mutta hajallaan olevat musiikkiaiheiset verkkosisällöt, muita verkon musiikkiresursseja sekä Kysy musiikkikirjastonhoitajalta -tietopalvelun. Palvelun suunnittelu aloitettiin vuoden 2011 alussa ja ensimmäisen version olisi tarkoitus valmistua vuoden 2011 loppuun mennessä.

Opinnäytetyössäni selvitin kuvailevan ja vertailevan tutkimuksen avulla, mitä tietoa kirjastojen kotisivuilla on saatavilla musiikkipalveluista ja millaista musiikkiaiheista sisältöä kirjastot ovat itse tuottaneet. Tämän pohjalta arvioin, mikä tulisi olemaan yksittäisten kirjastojen tai kirjastokimppojen ja Musiikkibasaarin rooli musiikillisen tiedon tarjoajana. Toimeksiantajalleni, Suomen musiikkikirjastoyhdistykselle, tutkimus on Musiikkibasaarin suunnittelun takia juuri nyt ajankohtainen ja hyödyllinen.

Työni tietoperusta koostuu neljästä osiosta, joihin kuuluvat Suomen musiikkikirjastotoiminnan historia, Kirjastot.fi-sivuston musiikkisivujen ja Musiikkibasaarin esittely, esimerkit ulkomaisista musiikkiverkkopalveluista sekä kuvaus Internetin merkityksestä kirjastopalveluille. Empiirisessä osassa esittelen lyhyesti kehittämistehtävän ja tutkimusmenetelmät, joiden jälkeen siirryn tulosten käsittelyyn.

2 SUOMEN MUSIIKKIKIRJASTOTOIMINNAN HISTORIAA

Nykyhetken musiikkiongelma numero yksi on yleisön ongelma: miten kasvattaa modernin tekniikan välityksellä yhtäkkiä musiikin kanssa tekemisiin, demokratian kautta sen herroiksi joutuneista massoista todellisia musiikkiamatöorejä, joille musiikki on elämänsisällön välttämätön osa – syventymisen, huolen ja vastuun arvoinen (Nummi 1955, 104).

2.1 Varhaishistoriaa ja Seppo Nummen aikakausi

Suomen yleisten kirjastojen musiikkitoimintaa on ollut olemassa vain noin viisikymmentä vuotta, kun taas yleiset kirjastot ovat yli kaksisataavuotiaita. Musiikin harrastajia koonnutta vuonna 1790 perustettua Turun Soitannollisen Seuran kirjastoa sekä maksullisia musiikkikirjastoja pidetään yleisen musiikkikirjastotoiminnan edeltäjinä, mikä vertautuu historiallisesti kirjallisuuden harrastajien lukuseura-toimintaan sekä kirjakauppiaiden lainakirjastoihin (Eloranta 2008b, 11–12.) Ensimmäisenä kansankirjastojen, nykyisten yleisten kirjastojen, maksutonta nuottien kotilainausa puolsi norjalaisen esikuvan mukaan Eerik Furuhjelm vuonna 1914 (em., 23). Lainaus aloitettiin kuitenkin ensimmäisenä vasta vuonna 1945 Rauman kaupunginkirjastossa (em., 26). Muutenkin varsinainen musiikkikirjastotoiminta pääsi vauhtiin vasta 1950-luvulla.

Seppo Nummi oli tärkein 1950-luvulla suomalaisen yleisen kirjaston musiikkitoiminnan syntyyn vaikuttanut henkilö. Vuonna 1953 hän laati yhdessä Erkki Länsiön ja Anna-Liisa Nyblomn kanssa ”tarkat suunnitelmat nuottien valinnasta, musiikkiluokituksesta ja luetteloinnista, sekä yli tuhat teosta sisältävän nuottien valioluettelon, jonka mukaan ryhdyttiin heti rakentamaan maamme ensimmäistä kokoelmaa Käpylään”, jossa vuonna 1954 aloitettiin nuottien lainaus. (Eloranta 2008b, 30.)

”Nummilainen kirjastonhoitaja ei ollut pelkästään nuottien ja äänilevyjen hankkija, niihin sisältyvän tiedon välittäjä, luokittaja ja luetteloija, vaan hän oli myös ihmisyhteyksien luoja, konsertti- ja esitelmätilaisuuksien organisoija, musiikkikasvattaja ja muusikko” (Eloranta 2008b, 36). Seppo Nummi alkoi muiden musiikkialan pioneerien kanssa suunnitella musiikkikirjastojen olemusta. Aluksi niiden ajateltiin olevan musisoinnin mahdollistavia erillisiä ja itsenäisiä sivukirjastoja, joten ”hiljaisuutta vaativan kirjakirjaston yhteyteen” – kuten asian ilmaisi Helsingin kaupunginkirjaston silloinen johtaja Uno Saarnio – niitä ei olisi voitu rakentaa (Unohdettu musiikkikirjasto 1953, 36).

Musisoiville eli soittoa, laulua ja sävellystä harrastaville musiikinystävälle kirjaston oli tarkoitus tarjota kamarimusiikkisali, harjoitushuoneet instrumentteineen sekä nuotit. Musiikin tietopuolisen aineiston (musiikinteoria, -historia, -psykologia jne.) tarvitsijalle kirjastossa piti olla musiikkikirjallisuutta ja -lehtiä, nuotteja, lukusali sekä musiikkikerho. Kuuntelijalle olisi luonnollisesti ollut tarjolla äänitekokoelma. Samassa tilassa olisivat toimineet siis kirjaston lisäksi musiikkioppilaitos ja konserttitila. (Nummi 1955, 104.)

Suunnitelmista tuli lopulta liian idealistisia ja niin niistä luovuttiin. Musiikkikoulutuksen ja musisoinnin ajateltiin sopivan edelleen paremmin muiden musiikki-instituutioiden kuten musiikkiopistojen tehtäväksi. Sen sijaan musiikkikirjastoista tuli kirjastoja, jotka tarjoavat musiikkiin liittyvää kirjastopalvelua. (Eloranta 2008b, 44.) Keskusteltuaan Helle Kannilan kanssa Nummi alkoi suunnitella musiikkikeskuksen sijaan Helsingin kaupunginkirjaston musiikkiosastoa. Sen oli tarkoitus toimia musiikin keskuskirjastona, musiikkiamanuenssien kouluttajana sekä valtakunnallisena neuvontatyön harjoittajana. (Nummi & Länsiö 1955, 112) 1960-luvulla Töölöön suunniteltiin uutta sivukirjastoa, jonka yhteyteen oli tulossa musiikkikirjasto. Kuten Elorannan viittaamasta Hirnin artikkelista käy ilmi, vuonna 1971 se viimein avattiin. (Eloranta 2008b, 34.)

Tampereella suunniteltiin musiikkikirjastoa kaupunginkirjaston lisärakennukseen jo vuonna 1953. Sitä ei tullut, mutta Suomen ensimmäinen yleisen kirjaston musiikkiosasto avattiin vuonna 1958 Tammelan sivukirjastoon. Samana vuonna aloitettiin levyjen kuuntelutoiminta ja nuottien lainaus. Oma henkilöunta musiikkiosastolla ei kuitenkaan ollut, vaan musiikkikirjastotyö hoidettiin aikuisten lainausosastotyön ohella. (Eloranta 2008a, 7-12.)

31.1.1955 perustettiin Musiikkikirjastoseura musiikkikirjastotoiminnan aikaansaamiseksi (Eloranta 2008b, 33). Kannila siteeraa perustamiskirjaa, jossa sanotaan: "Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys tukee kirjastojen musiikkiosastojen perustamista ja ylläpitämistä ja järjestää sekä yksityisissä että yleisissä puitteissa musiikkitoimintaa ja sitä varten hankkii varoja" (Kannila 1955, 97). Seuran tehtävä oli valtakunnallinen, minkä seurauksena ympäri maata perustettiin paikallisia seuroja, jotka aloittelivat kuntien musiikkikirjastotoimintaa. Jyväskylän musiikkikirjastoseura oli näistä merkittävin, sillä se järjesti vuonna 1956 maamme ensimmäisen musiikkikirjastokurssin Musiikkikulttuuripäivien yhteydessä. (Eloranta 2008b, 33.)

Seppo Nummi toimi seuran sihteerinä sen alkuvuosina ja johtokunnan jäsenenä koko sen toiminnan ajan (Eloranta 2008b, 32–33). Musiikkikirjastoseuran johtokunta antoi vuonna 1957 toimikunnan tehtäväksi musiikkikirjasto-oppaan laatimisen. Musiikkikirjastotyön käytännöllisiä ohjeita oli tätä ennen esitelty vain *Kirjastolehdessä* ja Jyväskylän musiikkikirjastokursseilla. Koska seuralla oli taloudellisia vaikeuksia, Suomen kirjastoseura pyydettiin oppaan kustantajaksi ja vuonna 1964 se saatiin julkaistua. (Em., 41–42.) Seuraavana vuonna seura lopettikin toimintansa. Uutta järjestöä ei saatu aikaan ennen Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen perustamista vuonna 1979. (Em., 50.)

2.2 Pekka Gronow ja musiikin valinta

1970-luvulla musiikkikirjastokeskustelussa yhdellä puolella olivat Seppo Nummi sekä konserttimusiikin ja yhtenäiskulttuurin edustajat, toisella puolella Pekka Gronow sekä osakulttuurijattelun ja musiikillisen moniarvoisuuden puoltajat (Eloranta 2008b, 45–46). Gronowin mukaan musiikki jakautuu kolmeen osaan: konserttimusiikkiin, kansanmusiikkiin ja populaarimusiikkiin. Hän kritisoi Nummen musiikinvalintaohjeita, joissa kirjastoon hankittavista levyistä länsimaisen konserttimusiikin eri lajeja olisi 90 prosenttia. Kirjaston levykokoelman on tarkoitus tarjota tietoa ja koska kaikilla kulttuureilla on omat konsertti- ja kansanmusiikkinsa, tulisi kirjastoilla Gronowin mukaan olla niistä jonkinlainen edustus, vaikkei tämän kokoelman osan tarvitse olla laaja. Gronow huomautti afroamerikkalaisperäinen populaarimusiikin olevan suosittua etenkin nuorten keskuudessa ja arveli niiden hankkimisen tuovan kirjastoihin uusia asiakkaita. Samoin kuin kauno- ja tietokirjallisuutta kirjaston tulisi hankkia musiikkia sekä tieto- että viihdetarkoitukseen. Gronow itse suositteli musiikin jakoa seuraavasti: konserttimusiikkia 40 %, jazzia 10 %, kotimaista iskelmää 10 %, popmusiikkia 20 % ja ”tietopuolista” musiikkia 40 %. (Gronow 1972, 30–31.)

1990-luvulla tehdyssä Sanna Karttusen tutkimuksessa haastateltavat musiikin ammattilaiset, opiskelijat sekä harrastajat eivät antaneet, yhtä lukuun ottamatta, yhtä tarkkoja ohjeistuksia valintaan. Mielenkiintoista oli kuitenkin havaita mielipiteiden jakautuminen. Haastateltavat olivat yleisesti sitä mieltä, että musiikkikirjaston äänitekokoelma tulisi olla monipuolisesti ja tasa-arvoisesti erilaiset mieltymykset ja genret huomioonottava. (Karttunen 1994, 61–63.) Kysyttäessä tarkemmin valinnan suhdetta vastauksissa ilmeni ristiriitaa edelliseen periaatteeseen. Osa painotti ja osa vastusti klassisen musiikin isoa osuutta kirjastossa (em., 63–64), kun toisten mielestä kirjaston ei tulisi hankkia kaupallisesti pinnalla olevaa pop- tai viihdemusiikkia (em., 67–69, 71), vaan mie-

luummin marginaalista ja vähemmän kysyttyä aineistoa kuten indie-rock, etninen musiikki, nykyklassinen ja nykyjazz (em., 71–72). Toisaalta oli niitäkin, jotka pitivät todellista kysyntää laatua tai kasvatuksellisia tavoitteita tärkeämpänä (Karttunen 1994, 75).

2.3 Äänitteiden lainauksesta av-aineistoon

Kirjastolain ja -asetuksen muutos vuonna 1962 edesauttoi äänitteiden hankintaa kirjastoihin seuraavalla lauseella: ”kirjastojen menoiksi valtionapua laskettaessa katsotaan – – mikrofilmien ja niiden lukulaitteiden, opetusfilmien ja muiden audiovisuaalisten välineiden hankintaan ja vuokraukseen käytetyt varat” (ks. Eloranta 2008b, 41). Lakimuutos johti siihen, että 1960–70-luvuilla musiikkikirjastoihin haluttiin tuoda koko yleisen kirjaston av-aineisto. Av-keskukset olivat lähinnä kouluja palvelevia äänityskeskuksia, mikä hämärsi musiikkikirjastotyöntekijöiden työnkuvaa. (Eloranta 2008b, 45.) Raija Haapsaari kertoo kokemuksistaan Tampereella vuonna 1965: ”Olin kumminkin hakenut amanuenssin virkaa musiikkiosastolle enkä kopioimaan oppilasnauhoja, haalimaan eri kielten kantanauhoja ulkomaita myöten tai opettamaan koululaisia ja kaupunkilaisia nauhureiden käytössä” (2008, 82). *Kirjaston audiovisuaalisen toiminnan oppaassa* vuodelta 1972 ilmestyi aiemmin mainittu Gronowin artikkeli musiikin tilasta (Eloranta 2008b, 45). Vuoden 1978 *Musiikkikirjastotoiminnan oppaasta* oli jo melkein kaikki audiovisuaalisuuteen viittaava poistettu. Kirjastoseuran av-toimikunnasta tuli vuonna 1982 musiikkikirjastotoimikunta ja av-alasta osa kirjastojen yhteistä vastuualuetta, jota perusteltiin laitteiden ja tallenteiden nopealla kehityksellä. (Em., 49.)

Vuoden 1972 *Kirjastolehdessä* kerrottiin Elorannan (2008b, 48) mukaan juuri voimaan tulleesta kirjastoasetuksesta, jonka avulla audiovisuaalisen aineiston lainaaminen kunnan asukkaille tuli mahdolliseksi. Koska levyjä pidettiin herkkinä vioittumiselle, niiden lainausta ei kuitenkaan säädetty velvollisuudeksi, minkä takia kesti vielä kauan ennen kuin levylainaustoiminta toden teolla realisoitui. Ainoastaan Lahti aloitti lainaustoiminnan heti tuoreeltaan (Eloranta 2008b, 48). Myös ennakkoluulot äänilevyistä kirjastoissa olivat juurtuneet syvälle (Poroila 2008, 124).

1960–1980-luvulla äänitallenneformaattien muutokset ovat olleet melko nopeita. Aluksi tulivat LP-levyt, myöhemmin C-kasetit ja 1980-luvun lopulta alkaen CD-levyt, joita alettiin hankkia kirjastoihin melko nopeasti ja ne olivatkin suosittuja. (Poroila 2008, 123.) Kyösti Mäkelän mukaan äänitteiden lainaus kasvoi 1980-luvulla lähes 150 prosenttia, kun taas musiikinkuuntelijoiden määrä

kirjastossa väheni 25 prosenttia. Nuottien lainaus puolestaan kasvoi vain vähän. Yleisten kirjastojen musiikkiaineiston hankintaan käytetty summa oli noin kolme prosenttia kaikista aineistomeinoista (Mäkelä 1991, 84–85).

Vuonna 1981 säädettiin vapaakappalelaki, joka koski myös äänilevyjä. 1990-luvulla äänilevyistä huolehtiminen selkiytyi Helsingin yliopiston kirjaston, nykyisen Kansalliskirjaston, tehtäväksi. (Gronow 2008, 65.) Kansalliskirjasto ylläpitää Suomen kansallisdiskografiaa ja nuottien kansallislähtöisiä, VIOLAa, johon sisältyvät tiedot kotimaisista nuoteista vuodesta 1977 alkaen ja äänitteistä vuodesta 1901 alkaen (Kansalliskirjasto, hakupäivä 3.12.2011). Kansalliskirjasto on myös digitoinut vapaaseen käyttöön äänitteitä, joita voi selata Raita-äänitetietokannasta (Raita-äänitetietokanta, hakupäivä 11.10.2011).

2.4 Musiikin luettelointia ja tietopalvelua

Tietopalveluun, luettelointiin ja luokitukseen pureutuu vuonna 1985 julkaistu *Kirjastokonsertto*. Siinä mainitaan kuinka erilaista musiikin luettelointi on kirjallisuuteen verrattuna, sillä musiikkidokumentit koostuvat useista teoksista eli yksittäisistä musiikkikappaleista, joita pitäisi pystyä hakemaan. Ennen tietokoneilla tapahtuvaa luettelointia yksittäisiä sävellyksiä täytyi etsiä nuotti- ja laulukirjojen sisällysluetteloiden, kirjastoluetteloiden tai itse koottujen lisäkirjauskorttien avulla. Esimerkiksi Heikki Poroilan vuodesta 1989 laatimat klassisen musiikin säveltäjien *yhtenäistettyjen nimekkeiden luettelot* ovat nykyisinkin tärkeä luetteloinnin lähde. 1990-luvulla käyttöön tuli osakohdeluettelointi, jossa ”kokoelmiin sisältyviä teoksia käsitellään itsenäisinä dokumentteina”. (Eloranta 2008b, 55–59.)

Vaikka tiedonhaun apuvälineet olivat puutteellisia, tietopalvelusta oli 1980-luvulla muodostunut tärkeä osa musiikkikirjastonhoitajien ammattikuvaa. Tietopalvelu ei ole pelkästään kirjastossa tapahtuvaa neuvontaa ja tiedonhakua. Muun muassa kokoelman järjestäminen, aineiston luettelointi ja sisällön kuvailu, esitelmät sekä kirjaston tuottamat verkkopalvelut linkkilistoinen kuuluvat siihen. ”Jos kirjasto ei tarjoa tietopalvelua, se ei ole kirjasto vaan lainasto” (Juntumaa 2002, 28). Huono puoli vain on, että silloin kun tietopalvelu toimii, se on näkymätöntä ja silloin kun sitä ei ole, sitä ei osata vaatia. (Em., 28–29.) Uskon, että sosiaalisen median myötä tietopalvelu on saanut enemmän julkisuutta, joten sitä osataan myös vaatia. Myös Musiikkibasaarin on osaltaan tarkoitus vastata tähän tarpeeseen.

2.5 Musiikin ”lainausta” ja tiedonhakua verkossa

2000-luvulla mp3-tiedostot ja Internetin kautta kuunneltavat musiikkipalvelut ovat nousseet suosituiksi. Musiikinkuuntelupalvelu Spotify tarjoaa musiikkikokoelman rajoitetuin ominaisuuksin ja mainoksineen ilmaiseksi sekä rajoittamattoman- tai premium-version pientä kuukausimaksua vastaan. Suomen musiikkikirjastoissa on arveltu Spotifyn merkittävästi vähentäneen äänitteiden lainausta (Järvilehto 2011b, 17.) Metcalfe (2010, 265) kysyy, pitäisikö Iso-Britanniassa kirjastojen tehdä valtakunnallinen sopimus yhteistyöstä Spotifyn tai Tesco.netin kaltaisten musiikinkuuntelupalvelujen kanssa neuvottelemalla palvelusta kirjastoversio, joka tarjoaisi pääsyn osaan populaarimusiikin kirjosta, mutta markkinoisi premium-version sisältöä kuluttajille.

Poroilan mielestä musiikinkuuntelupalveluissa valinnanvapaus on näennäistä, sillä vaikka kuuntelupalvelut sisältävät miljoonia kappaleita, kokoelma on koottu tiettyjen sponsoreiden ja levy-yhtiöiden näkökulmasta, jotka mainostavat omia tuotteitaan (Poroila 2011, 30). Levyjen tai kuuntelupalvelun hankkiminen kirjastoihin on kuitenkin turhaa silloin, kun sama musiikki on ihmisten saatavilla tiedostomuodossa muualta esimerkiksi kuukausimaksulla. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kirjastojen olemassa olevat kokoelmat olisivat turhia, sillä niillä on pysyvää kulttuuriarvoa. Ei sitä paitsi ole varmaa, että kaikki maailman musiikki, myös vanha ja marginaalinen, olisi saatavilla markkinoilta ikuisesti. (Poroila 2008, 127.) Musiikkikirjastojen vahvuus on sitä paitsi kattava nuottikokoelma sekä tasokas tietopalvelu (Järvilehto 2011b, 17).

Pinkka.kirjastot.fi-musiikkihaku on uusi sovellus, joka yhdistää kirjastojen aineistotietokantojen tiedot Last.fm-palveluun tuomalla esiin kansikuvat ja Spotifyhin tuomalla linkkejä albumeihin. Pinakat eli käyttäjien itse tekemät listat voidaan tallettaa ja jakaa Facebookissa. Avoimella lähdekoodilla rakennetun hakupalvelun tiedot on otettu Helmet-kirjastojen järjestelmästä, mutta Frankmonihaun avulla sen kautta voi hakea teoksia lähes kaikkien Suomen kirjastojen aineistotietokannoista (Kirjastot.fi 2011b, hakupäivä 1.11.2011.)

Naxos Music Library, musiikin kuunteluun tarkoitettu palvelu, on yleistynyt yleisissä kirjastoissa (ks. luku 7.1.3). Sen kautta musiikkia voi hakea valmiista hakulistoista säveltäjän, esittäjän, genren tai levymerkin mukaan tai syöttämällä tiedot hakukenttiin. Advanced Search -toiminnosta puuttuu kuitenkin yllättäen sävellyksen tai albumin hakumahdollisuus. Palvelun hyvä puoli on laaja klassisen musiikin tarjonta, vaikka muutakin musiikkia löytyy jonkin verran. Populaarimusiikkia

on kuitenkin niin vähän, ettei kirjastojen kannata jättäytyä musiikin valinnassaan tämän varaan. Siitä, kuinka hyvin asiakkaat ovat löytäneet tai omaksuneet palvelun olisi hyvä saada tietoa.

Naxos Music Library -palveluun kirjaudutaan oman kirjastokortin tunnuksen avulla. Yhtäaikaisten käyttäjien määrän kirjasto tai kirjastokimppa voi itse määritellä. Myös aikarajoituksen asettaminen on tavallista. Äänitteet ovat streaming-muodossa eli aineistoa ei voi tallentaa omalle koneelle. Valmiin genre-haun perusteella joulukuun 2011 alussa palvelussa oli oman kokeiluni mukaan jazzia yli 3000, maailmanmusiikkia yli 2700 sekä pohjoismaista poppia ja rockia yli 1500 albumia. Musiikin lisäksi valikoimassa on myös äänikirjoja. Kuuntelupalvelun lisäksi tarjolla on mielenkiintoisia lisäominaisuuksia, muun muassa musiikkisanasto, oopperalibretot ja niiden juonitiivistelmät, teosanalyysit, säveltäjien ja esittäjien nimien ääntämisohjeet sekä eri instrumenttien esittelyt. (Naxos Music Library, Oulun kaupunki, hakupäivä 3.12.2011.)

3 KIRJASTOT.FI-SIVUSTON MUSIIKKISIVUT JA MUSIIKKIBASAARI

Kirjastot.fi-sivuston Musiikkikirjastot-osio koostuu lähinnä musiikkikirjastojen ammattilaisille tarkoitusta materiaalista, ja sen toimituksesta vastaa Heikki Poroila ja Suomen musiikkikirjastoyhdistys. Osio sijaitsee KirjastoPro-sivujen alla, vaikka siihen on myös pääsivuston etusivulta suora linkki. Pääsivustolta on suorat linkit lisäksi Musiikkikirjastot-osion alaisiin sivuihin Hankalat musiikkiniimet, Musiikkia aiheesta, Soitinnimien ohjeluetto ja Yhtenäistetyt nimekkeet sekä kahteen ulkopuoliseen sivustoon, Fono.fi ja Pinkka. Musiikkikirjastot-osiossa on lisäksi ajankohtaisia tiedotteita, kokous- ja tapahtumaraportteja, haastatteluja, musiikkikirjastoväen tekemiä arvioita, musiikin ammattilaisten mielilevyesittelyjä sekä luettelo kirjastoaiheisista lauluista. Linkkejä on musiikkikirjastojen sivuille ja verkkojulkaisuihin, pääsivuston musiikkiaiheisiin keskusteluketjuihin, Heikin blogiin, *Intervalli*-verkkolehden sekä sivuston ulkopuolisille musiikkisivuille.

Tieto hankkeesta musiikkikirjastojen yhteisen verkkopalvelun, Musiikkibasaarin, rakentamiseksi julkistettiin *Intervalli*-verkkolehden numerossa 4/2010. Hankkeesta vastaavat Suomen musiikkikirjastoyhdistys ja Kirjastot.fi-sivuston toimitus. Esisuunnitelman mukaan Musiikkibasaari tulee olemaan nimenomaan asiakkaille suunnattu palvelu, joka sijaitsee Kirjastot.fi-sivuston yhteydessä itsenäisenä sivustona. Verkkopalvelun tavoitteena on, että musiikista kiinnostuneella asiakkaalla olisi pääsy keskitetysti koottuihin, niin olemassa oleviin kuin uusiin, etenkin verkon kautta toimiviin kirjastojen musiikkipalveluihin. Musiikkibasaari ei siis luo uutta sisältöä, vaan tuo yhteen kirjastojen tuottaman mutta hajallaan olevan tarjonnan. Kirjastot.fi puolestaan tarjoaa ympäristön ja tekniikan. Alustavan suunnitelman mukaan palvelun ensimmäinen versio olisi valmis vuoden 2011 loppuun mennessä. (Poroila 2010, 15–17.)

Musiikkibasaarin suunnittelijana toimiva Jaska Järvilehto teki keväällä 2011 kirjastoille kyselyn, jonka avulla oli tarkoitus kartoittaa kirjastojen tämän hetkisiä ja suunnitteilla olevia musiikkiaiheisia verkkopalveluita. Samalla tiedusteltiin, kuinka moni kirjasto olisi valmis osallistumaan Kysy musiikkikirjastonhoitajalta -tietopalvelun toteuttamiseen. Kyselyyn tuli vastauksia 29 kirjastosta. Näistä 17 on tuottanut musiikkiaiheista sisältöä verkkoon ja 11:llä on tällaista suunnitteilla. Eniten sisällöt liittyivät paikallista musiikkia esitteleviin sivustoihin sekä aineistovinkkeihin. Verkkotietopalveluun vastaamiseen aikoo osallistua 15 kirjastoa. (Järvilehto 2011a, hakupäivä 22.4.2011.)

Kyselyn lisäksi Järvilehto oli tehnyt listan kirjastoista, jotka tarjoavat Naxos Music Library -kuuntelupalvelun (Kirjastot.fi 2011a, hakupäivä 17.5.2011).

Järvilehdon mukaan verkkopalveluun tulevat sisältymään musiikkikirjastojen itse tuottamat verkkosisällöt, keskitetysti tuotetut musiikin verkkosisällöt ja -palvelut, joita esimerkiksi Kirjastot.fi-sivustolla on jo olemassa, muita keskitetysti koottuja verkon musiikkiresursseja sekä Kysy musiikkikirjastonhoitajalta -tietopalvelu. Myös Pinkan paikannuspalvelua aiotaan käyttää hyväksi. Lisäksi Järvilehto tähdensi kirjastojen musiikkietopalvelun ja tiedonhaun opastuksen tärkeyttä muistuttaen, etteivät kaikki musiikkikirjastojen asiakkaat ainoastaan kuuntele musiikkia. (Kirjasto-kaista 2011, hakupäivä 30.11.2011).

4 ULKOMAISTEN MUSIIKKIKIRJASTOJEN VERKKOPALVELUITA

4.1 Hollanti

Hollannissa LP-levyjä hankittiin kirjastoihin jo 1960-luvulla ja niiden, kuten myöhemmin CD-levyjen lainaamisesta, perittiin maksu. Nykyisin pikkukirjastot ovat lopettaneet maksut kasvatukseen CD-levyjen lainauslukuja, vaikka DVD-levyihin ja peleihin maksu sisältyy. *The Central Discotheque Rotterdam* (CDR), jolla on Euroopan suurin julkinen CD-kokoelma, alkoi ensimmäisten mukana lainata musiikkia digitaalisessa muodossa Digileen-sivustolla. Neuvottelut levy-yhtiöiden kanssa eivät aluksi olleet helppoja, mutta yhteistyö kannatti, sillä nykyisin järjestö saa digilainoja 400 000 vuodessa. Vuonna 2000 se tarjosi lainauspalvelua yleisten kirjastojen kautta, mutta pienillä kirjastoilla ei ollut varaa ylläpitää kokoelmia lainavaroin, jolloin kokoelmat kutistuivat tai kuihtuivat kokonaan. Niinpä jotkut kirjastot ovat alkaneet painottaa palveluissaan musiikin historiaa, toiset paikallisuutta tai tietopalvelua. (Warmerdam 2010, 281.) Digileen löytyy osoitteesta <http://www.digileen.nl/Digileen/#> (hakupäivä 1.10.2011).

Hollannissa on järjestetty vuosina 2002–2008 neljään eri aiheeseen liittyviä kursseja: maailmanmusiikki, klassisen musiikin ja nuottiaineiston tietopalvelukysymykset, pop-musiikki viimeisten viidentoista vuoden ajalta ja jazz. Koska virallista musiikkikirjastohoidon koulutusta ei ole järjestetty monissa maissa kahteenkymmeneen vuoteen, musiikkikirjastokursseille on tarvetta. Tämä näkyy varsinkin siinä, että osalla asiakkaita palvelevista virkailijoista ei ole tarpeeksi tietoa. Musiikillista tietämättömyyttä esiintyy varsinkin nuottien suhteen. Ongelmana on, että koulutetut musiikkikirjastonhoitajat työskentelevät suurimmaksi osaksi takahuoneissa huolehtien kokoelmapolitiikasta ja -hallinnasta sekä kehityssuunnista ollen pois julkisuudesta. Heille tulisi ohjata vaikeat kysymykset, mutta aina näin ei käy ja pahimmassa tapauksessa asiakas saattaa turhautua ja lähteä pois. (Warmerdam 2010, 281–283.)

Amsterdamin kaupunginkirjasto ja Eindhovenin tekninen yliopisto ovat yhteistyössä kehittäneet kolmiosaisen musiikkipalvelun nimeltä You Are Your Music. Ensimmäinen osa on Soundcloud, joka auttaa etsimään uutta digitaalista musiikkia kirjaston sisällä siten, että palvelun käyttäjä jakaa ensin yksityisen musiikkikokoelmansa yhteisölle streaming-tekniikkaa eli suoratoistoa hyödyntäen, minkä jälkeen kuuntelija voi käyttää streamattua materiaalia ja kirjastotilaa hyödykseen etsi-

essään musiikkia. Tämä mahdollistaa myös musiikin jakajan ja kuuntelijan välisen sosiaalisen vuorovaikutuksen. Toinen osa palvelua on Opus 4, mielialaan tai tunnelmaan perustuva musiikin-hakujärjestelmä, jonka avulla voi selata tai tehdä henkilökohtaisia hakuja digitaalisen musiikin tietokannoista. Se ylittää musiikkigenrejen rajat, joten se innoittaa asiakkaita etsimään oman maun rajoilla olevaa musiikkia. Kolmas osa koostuu DPE18-palvelusta, jossa käyttäjät keräävät musiikkimediaa erikoisvalmisteisiin kirjastokasseihinsa, mikä mahdollistaa lisätiedon saamisen asiakkaiden musiikkimausta. (Kuiper 2010, 231.)

Lisäksi Hollannissa on meneillään neljäntoista ison kaupungin kesken projekti, jonka tarkoituksena on laajan nuottikokoelman saaminen paikalliseen käyttöön ja kaukolainaukseen. Viidessä kirjastossa on jo olemassa erityiskokoelmat ja nämä kirjastot ovat tarjoutuneet sisällyttämään hylätyt nimekkeet muista kaupunginkirjastoista omiin kokoelmiinsa. Ehtona on, että nimekkeiden täytyy olla luetteloitu kansallisbibliografiaan. Muutkin kirjastot voivat liittyä mukaan projektiin, jolloin niin fyysisessä kuin digitaalisessa muodossa olevien nuottikokoelmien asema yleisissä kirjastoissa vahvistuu eikä jokaisella kirjastolla tarvitse olla omaa täydellistä kokoelmaa. (Kuiper 2010, 233.)

4.2 Iso-Britannia

Vuonna 2009 Iso-Britanniassa järjestettiin kysely IAML:n (*International Association of Music Libraries*) isännöimää seminaaria varten liittyen äänitteiden hankintaan yleisissä musiikkikirjastoissa. Kysely lähetettiin kolmellekymmenelle tapahtumaan osallistuvalla asiantuntijalle, joista seitsemäntoista vastasi kyselyyn. (Metcalf 2010, 260.) Siinä tiedusteltiin paitsi CD-levyjen hankintaan liittyviä asioita niin myös vaihtoehtoisia tapoja äänitekokoelmien tarjoamiseksi. Yli puolet vastaajista tarjosi streaming-muotoista verkossa olevaa musiikinkuuntelupalvelua kuten Naxos Music Library tai Music Online, joita ylläpitävät Internet-sivujen omistajat eivätkä kirjaston asiantuntijat. Musiikinkuuntelupalveluissa on tyypillisesti klassista musiikkia, maailmanmusiikkia sekä jazz-, elokuva- ja show-musiikkia mutta ei populaarimusiikin genrejä. Osaa voi käyttää vain kirjastossa, osassa tunnistautuminen tapahtuu kirjastokortin numeron avulla. Palvelu on kuitenkin ilmaista loppukäyttäjille. Gateshead-kirjastot tarjoavat Explore Music -latauspalvelua. Kirjaston koneille on ladattu iTunes-ohjelmistot, joihin asiakkaille on varattu tietty määrä tilaa, minkä rajoissa he voivat ladata ja varastoida mp3-tiedostoja. Yleensä asiakkaat eivät varastoi, vaan siirtävät lataukset muistitikuille, mp3-soittimiin tai poltettaville levyille ja tuhoavat sen jälkeen lataamansa tiedostot asiakastililtään. Newcastle'n kirjastoilla on kuuntelupisteitä, joissa voi kuunnella sekä CD-levyjä

että ladata kappaleita omalle tililleen ilman kirjastojen tietokoneita, jolloin lataaminen nopeutuu. (Metcalfe 2010, 261–262.)

Vuonna 2008 kaksikymmentä prosenttia musiikin liikevaihdosta tuli digitaalisen musiikin myynnistä. Iso-Britanniassa myynti oli kuudellatoista prosentilla maailman kolmanneksi suurinta. Metcalfen lähteen mukaan maailmanlaajuisesti 95 prosenttia musiikkikappaleista ladataan laittomasti ilman maksua. Ladatun musiikin laatu ei kuitenkaan usein ole yhtä hyvä kuin CD-levyllä. Lisäksi monet kuluttajat eivät tiedosta tekijänoikeuslain koukeroita ja lisenssejä, jotka estävät tiedostojen jakamisen. (Metcalfe 2010, 263–264.) Kirjaston käyttäjille tulisi opettaa musiikin lataamisen lailliset ja tekniset perusteet. Vanhempia ja opettajia varten on tehty musiikkiteollisuuden julkaisema ja kirjaston jakelema opas, jossa neuvotaan kuinka nuoret voivat ladata musiikkia turvallisesti ja laillisesti. Gatesheadin kirjasto järjestää lataustyöpajoja ja antaa linkkejä sivuille, joista ladata laillista musiikkia. 37 prosentilla briteistä ei ole laajakaistayhteyttä kotona, joten verkkomusiikin tarjoaminen kirjaston koneilta on tärkeää (em., 265–266).

4.3 Norja

Vuonna 1927 perustettiin Oslon yliopiston, Norjan kansalliskirjaston, musiikkiosasto ja -kokoelma. Vuoden 1883 vapaakappalelain myötä kirjastoissa alettiin kerätä nuottiaineistoa, joten kansalliskirjastolla on lähes kaikki Norjassa painetut nuotit. (Baumann & Christiansen 2004, 153.) NB Rana, Norjan kansalliskirjaston toinen osasto, perustettiin tuhannen kilometrin päähän Oslosta vuonna 1989 elektronisten dokumenttien kuten äänitteiden tultua vapaakappalelain piiriin (Valberg 2004, 159; Grimstad 2004, 169). Vuonna 2005 Ranan ja Oslon toiminnot yhdistettiin yhdeksi organisatoriseksi kokonaisuudeksi (Valberg 2004, 159).

Kansalliskirjastolla on hallussaan Norjassa vuodesta 1990 julkaistut äänitteet (Baumann & Christiansen 2004, 153). Tätä ennen ainoa ammatillinen äänitearkisto oli Norjan yleisradiolla (*Norsk rikskringkasting, NRK*). NRK ja kansalliskirjasto ovat yhdessä digitoineet arkistomateriaalia. (Grimstad 2004, 169–170.) Kansalliskirjaston musiikkiosasto on yhteistyössä audiovisuaalisen osaston kanssa digitoinut historiallisesti merkittävän musiikkimateriaalin Internetin kautta kuunneltavaksi. Nykyisin kansalliskirjaston kokoelmissa on noin 40 000 äänitettä ja niitä tulee lisää noin 500–700 kappaletta vuodessa. (Baumann & Christiansen 2004, 154–155.)

NB Ranan hallussa on monia historiallisia äänitteitä sekä tuhansia levy-yhtiöiden ja yksityisten kustantajien master- ja moniääniraitanauhoja analogisessa ja digitaalisessa muodossa (Valberg 2004, 160–162). Vuosilta 1879–1927 on tallessa noin neljänsadan esiintyjän äänite (em., 160). NB Rana ylläpitää Jazzbasen-sivustoa (<http://jazzbasen.no>), josta löytyy lähes kaikki tieto norjalaisen jatsin historiasta. Se on tehty yhteistyössä Norjan jazzarkiston kanssa ja lähteenä käytettyä Johs Berghin kirjasta *Norwegian Jazz Discography 1905–1998* on koottu tiedot Norjan kansalliskirjaston käyttämään Mavis-tietokantaan ja siten parannettu hakumahdollisuuksia. Myös suurimmalta osalta tekijänoikeudenhaltijoista saatiin lupa kokonaisten musiikkikappaleiden julkaisemiseen ilman veloitusta. (Valberg 2004, 163–165.) Lisäksi NB Rana tuottaa ja käsittelee Phonofile AS:n, Norjan suurimman musiikkietokannan, sekä Musiconline.no-sivuston äänitiedostot sekä tekee niiden perusluetteloinnin (em., 165–166).

Norjassa, Bergenin kaupunginkirjastossa sijaitsee Edvard Griegin testamenttaama musiikin erikoiskokoelma, joka sisältää säveltäjän käsikirjoituksia, artikkeleita, kirjeitä, nuotteja, kirjoja ja muuta materiaalia. Lahjoituksen ehtona oli, että kokoelma tulee säilyttää ja olla helposti yleisön saatavilla tulevaisuudessa. Tästä syystä Grieg halusi antaa kokoelmansa yleiselle eikä kansalliskirjastolle. Monet arkistot nimittäin pitävät materiaalin pois asiakkaiden silmien ulottuvilta. (Steen 2010, 276.) Grieg oli demokraatti, joka uskoi yleisen kirjaston tasa-arvoisuuteen ja halusi tutustuttaa ihmiset parhaimpaan mahdolliseen musiikkiin. Grieg Archivesin materiaali on digitoitu ja saatavilla osoitteessa <http://www.edvardgrieg.no>. (Em., 278.)

Kirjastolla on myös Ole Bullin, maankuuluun viulistin ja säveltäjän arkisto osoitteessa <http://www.olebull2010.no> sekä Harald Sæverudin ja muiden paikallisten säveltäjien tuotantoa. Lisäksi kirjastolla on digitoituja Bergenin sinfoniaorkesterin konserttiohjelmia ja yhteistyötä on tehty eri orkesterien, yhtyeiden, arkistojen ja Norjan kansalliskirjaston kanssa. Yhteistyö museoiden, kirjastojen ja arkistojen kesken auttaa jakamaan kokemuksia muun muassa hauraan aineiston käsittelystä, tietotekniikasta, materiaalin näytteillepanosta fyysisesti ja virtuaalisesti, luetteloinnista ja henkilökunnan vaihdosta. Kirjasto käyttää myös sosiaalista mediaa kuten Facebook, Twitter ja Flickr Commons. (Steen 2010, 278–279.)

4.4 Tanska

Tanskan kirjastolla on BibZoom.dk-palvelu, jonka kautta voi kuunnella musiikkia, katsoa elokuvia tai tilata podcasteja joko suoratoistona tai lataamalla ne omalle tietokoneelle sekä lukea artikke-

leita mihin vuorokauden aikaan tahansa. Kaikki musiikkigenret ja aikakaudet on edustettuna. Tällä hetkellä musiikkikappaleita on noin 4,1 miljoonaa. (BibZoom.dk, hakupäivä 17.10.2011.)

4.5 Uusi-Seelanti

Uuden-Seelannin suurimmissa kaupungin- ja yliopistokirjastoissa on historiallisesti huomattavia ja hyvin tuotettuja musiikkikokoelmia, mutta pikkukirjastoissa ja koulukirjastoissa on tuskin ollenkaan musiikkia saatavilla. Ongelmana on hajallaan oleva ja laajalle alueelle levittäytynyt asutus sekä se, että valtio sijaitsee kaukana eurooppalaisista musiikinkustantajista. (McKeon-Green & Portman 2010, 286.)

Koulujen musiikinopettajia ja yleisten kirjastojen työntekijöitä varten pidettiin vuonna 2007 IAML:n organisoima seminaari, jossa esiteltiin muun muassa musiikin kaukolainausjärjestelmiä sekä verkkotiedonlähteitä. Verkossa toimivista musiikinkuuntelupalveluista mainitaan Naxos Music Library, Naxos Music Library Jazz, Alexander Streetin Classical Music Library ja Jazz Music Library. Cadense-tietokannasta löytyvät suurin osa maan kirjastojen ja musiikkiorganisaatioiden säilyttämistä orkesteri- ja kuorosarjoista sekä kansalliskirjaston hallinnoima kattava vuokrakokoelma, josta yksilöt ja ryhmät voivat lainata. Ilmaisista verkkonuottilähteistä esiteltiin muun muassa International Music Scores Project ja Choral Wiki, jotka ovat kaikille hyödyllisiä, mutta sisältävät paljon vanhentuneita painoksia. EPIC (*Electronic Purchasing in Collaboration*) on lisensoitu elektronisten lähteiden pakkaus, joka sisältää musiikkitietokannat The New Grove Dictionary of Music, The Oxford Dictionary of Music ja The Oxford Companion of Music. Aucklandin kaupunginkirjaston Index Auckland on ilmainen tietokanta, johon on indeksoitu musiikkiin liittyviä sanoja- ja aikakauslehtiartikkeleita vuosilta 1890–1997. (McKeon-Green & Portman 2010, 287–288.)

5 INTERNET JA VERKKOPALVELUT KIRJASTOISSA

Internet yhdistää maailman tietoverkot toisiinsa. Se on avoin, jolloin kuka tahansa voi liittyä ja lisätä siihen tietoa. Informaation nopea kasvu on ongelma, sillä mitä enemmän sitä on, sitä vaikeampi yksittäistä tiedon murusta on löytää. Kaikilla tulisi olla oikeus tietoon, vähintään tietoon tiedosta eli metadataan, varallisuudesta, aineistomuodosta jne. riippumatta. Digitaalisen tietohuollon avulla yhteiskunta yrittää kaventaa informaatiokuilua turvaamalla tiedon moninaisuuden ja saatavuuden kaikille kansalaisille. (Kekki 2002, 8–9; Koivunen 2002, 17–18.) Kirjastojen tehtävä on laajentunut tiedon välittämisestä tiedon tuottamiseen ja markkinointiin. Tämä näkyy siinä, että vaikka kirjastot tarjoavat maksullisia tietokantoja, ne tuottavat itse enenevässä määrin ilmaista vapaan käyttöoikeuden piirissä olevaa materiaalia asiakkailleen. Nykyisin kirjastot ovatkin hybridikirjastoja, joissa yhdistyvät perinteiset ja digitaalisessa ympäristössä toimivat kirjastopalvelut (Kekki 2002, 13). Tähän tähtää myös laki: ”Kirjastotoiminnassa tavoitteena on edistää myös virtuaalisten ja vuorovaikutteisten verkkopalvelujen ja niiden sivistyksellisten sisältöjen kehittymistä” (Kirjastolaki 904/1998 1:2.2 §).

Kirjasto- ja tietopalvelussa on olennaista sekä muodon eli fyysisen dokumentin että sisällön eli merkityksen löydettävyys (Koivunen 2002, 15). ”Sisältötuotannolla tarkoitetaan digitaalisessa tietohuoltoryhmässä verkossa olevan tiedon, kulttuurin, aineiston ja palvelujen löytyvyyttä helpottavien tuotteiden ja palveluiden tuottamista ja verkossa olevien sisältöjen tiedonhallintataitojen tuottamista” (Kirjastopoliittinen ohjelma 2001–2004, 11). Kirjastot tekevät sisällöntuotantoa esimerkiksi asiasanoittamalla ja vinkkaamalla teoksia, luomalla kohdennettuja tietopaketteja sekä kehittämällä opetus- ja ohjauspalveluita ja interaktiivisia verkkopalveluita (Niinikangas & Näätäsaari 2002, 63). Mutta sisällöntuotanto toimii myös toiseen suuntaan. Esimerkiksi tilaamalla ja lukeamalla kirjaston Facebook-päivityksiä asiakas luo omia merkityksiään, joita jakaa ja vaihtaa muiden kanssa ja siten merkitysten määrä kumuloituu (Koivunen 2002, 15).

5.1 Hyvän verkkopalvelun kriteereitä

Hyvän verkkopalvelun edellytys on hyvä sisältö: hyöty ja informaatio, jotka säästävät aikaa sekä viihde, jonka avulla voi kuluttaa aikaa ja luoda omaa sisältöä. Palvelua käytetään toistamiseen, kun on koettu, ettei muualta saa yhtä toimivaa palvelua. (Jussila & Leino 2001, 131.) Esteettä-

myyden huomioon ottaminen digitaalisessa verkkojulkaisemisessa tapahtuu parhaiten design for all -periaatetta noudattamalla eli suunnittelemalla palvelut helppokäyttöisiksi ja saavutettaviksi kaikille, jolloin erillISRatkaisuja esimerkiksi näkövammaisille ei tarvita (Kiiliäinen & Leino 2002, 40). Sisältöä ei tule siirtää sellaisenaan muualta, vaan se täytyy muokata Internet-sivuille sopivaan muotoon (Jussila & Leino 2001, 178; Nielsen & Tahir 2002, 14). Verkkoon kirjoitetun tekstin on oltava lyhyttä, ytimekästä ja lukemaan houkuttelevaa (Jussila & Leino 2001, 132). Tekstin kielen tulisi olla yksiselitteistä, turhaa toistoa välttävää ja tehty asiakkaan näkökulmasta (Nielsen & Tahir 2002, 14). Linkkien sekä korostuskeinojen kuten lihavoinnin ja väliotsikoiden käyttö tulee ottaa huomioon (Jussila & Leino 2001, 178). Pää- ja valikkosivuilla lyhyiden esittelytekstien käyttö on suotavaa käyttäjän eteenpäin ohjaamiseksi. Kuvat voivat auttaa rakenteen selkiyttämässä ja huomion kohdistamisessa tiettyyn asiaan. (Jussila & Leino 2001, 132–133.) Multimedian, videoiden ja äänitiedostojen avulla voi puolestaan esittää asioita monipuolisemmin (em., 179, 182).

Internet-sivuja arvioitaessa tulee Halttusen (2001, 60–61) mukaan kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

- 1) luotettavuus
- 2) tekijyys
- 3) puolueettomuus
- 4) ajantasaisuus
- 5) julkaisun kate
- 6) julkaisun muoto ja tekninen toimivuus.

Luotettavuuteen kuuluu informaation virheettömyys. Sivustolla tulee olla omaa aineistoa eikä ai-noastaan linkkilistoja, linkkien tulee toimia ja lähdeviitteet sekä luettelo on merkittävä näkyviin. Myös tiedon tuottajan asemalla ja asiantuntijuudella on merkitystä. Organisaation palvelimella sijaitsevat sivut saattavat vaikuttavaa luotettavammilta kuin yksityishenkilön sivut, siksi yhteystie-dot ja muut julkaisut kannattaakin olla näkyvillä. Puolueettomuutta arvioitaessa tulee vertailla eri-laisia näkökulmia asiasta. Sivuston ylläpidon huomaa parhaiten siitä, onko viimeisin päivitys mer-kitty näkyviin ja toimivatko linkit. Kate kertoo siitä, kuinka syvällistä annettu tieto on. Etenkin laa-jalla sivustolla tulisi olla erilaisia navigointimahdollisuuksia kuten sisäinen hakemisto tai sanaha-kumahdollisuus. Teknisiä ongelmia varten tulisi olla opasteet ja yhteystiedot. Julkaisun muotoon vaikuttaa se, onko esimerkiksi mahdollista saada erikseen tulostusnäkyvä tai tietokoneelle tal-lennettava versio. (Halttunen 2001, 60–61.) Aineiston jatkokäsittely kuten tiedoston muokkaami-nen ja siirrettävyys – musiikkiaineistossa muun muassa nuottien transponointi – ovat asiakkaille

tärkeitä ominaisuuksia. Lisäksi verkkopalvelun tulee olla nopeaa, mutta samalla laadukasta. (Juntumaa 2002, 32.)

5.2 Tekijänoikeus

Tekijänoikeudellisesti digitalisoituminen on muuttanut kirjastojen asemaa muun muassa kansainvälisillä tekijänoikeussopimuksilla sekä rajoittamalla toimintavapauksia. Esimerkiksi verkossa tapahtuva teosten siirtäminen ei lakiteknisesti ole lainausta, se on yleisölle välittämistä (Kirves 2002, 71–73.) Lainaus koskee siten vain fyysisiä teoskappaleita. Kirjaston välittäessä teoksia verkon kautta yleisölle on kyse oikeudellisesta sopimuksesta, sillä oikeudenhaltijalla on välittämisen yksinoikeus. On siis väärin nimittää e-kirjojen tai musiikkiedostojen välittämistä lainaamiseksi kuten Tanskan ja Ruotsin kirjastot tekevät (Poroila 2006, 188–190.) Huono puoli välityspalveluissa on se, ettei kokoelma ole kirjaston vaan palveluntarjoajan valitsema eivätkä käyttöoikeudet yleisesti ottaen ole pysyviä (em., 190–191). Päävastuu on siis sillä, joka sijoittaa verkkoon käytettäväksi tai levitettäväksi suojattua aineistoa (Poroila 2002, 54). Poroilan mukaan tekijänoikeus on muuttunut tekijöiden oikeuksien suojelusta markkinointikilpailuksi, jolla teollisuus houkuttelee kuluttajaa tuhlaamaan ylimääräiset rahansa tietylle yrittäjälle (2011b, 31).

Loppukäyttäjän vastuu liittyy verkkoaineiston kopiointiin (Poroila 2002, 54). Musiikkia voi kopioida itselleen yksityiseen käyttöön Internetistä, muttei esittää julkisesti (Tekijänoikeuslaki 404/1961 2:12.1 §). Hyvitysmaksulla kuluttaja maksaa mahdollisuuden yksityiseen kopiointiin, joka näkyy tallenteen hinnassa (Poroila 2006, 192). Linkittäminen toisen tekemään aineistoon on tekijänoikeudellisesti kiellettyä, jos sen sisältö on kopioitu samalle sivustolle tai asiayhteydestä ei käy ilmi, että siirrytään eri tekijän sivustoon. Julkistamaton aineistoa ei saa julkistaa ilman oikeudenhaltijan lupaa. (Kirves 2002, 74.)

5.3 Markkinointi

Kirjastojen tunnettuuteen on ehkä totuttu liiaksikin. Tutkimuksissa on nimittäin havaittu, ettei kirjastojen kokoelmia ja palveluita tunneta tarpeeksi hyvin. Siksi kirjastojen on nykyisin välttämätöntä markkinoida itseään. (Piukkula 2000, 143.) Kirjaston Internet- ja Facebook-sivut ovat osa kirjaston markkinointia. Ensikosketus tiettyyn kirjastoon saattaa tulla juuri verkko- tai Facebook-sivujen eikä fyysisen kirjaston kautta ja siksi positiivisen mielikuvan luomiseen tulee kiinnittää huomiota. Informaatioksi ei riitä pelkkä aukioloaika ja sijainti, sivusto tarvitsee sisältöä ollakseen hyödyksi. Holappa (2005, 6) arvelee Kirjastot.fi-portaalin olevan syynä siihen, etteivät ainakaan pienimmät kirjastot koe tarpeelliseksi kehittää kotisivujaan.

Myyminen ja tuotteistaminen kirjastossa voisi nähdä samoin kuin verkkopalvelujen kehittämisen eli palvelun laajentamisena siten, ettei ensisijainen tehtävä unohdu. Varsinkin silloin, kun palvelu tuo jotain lisäarvoa kuten ajansäästöä asiakkaille, kirjaston mahdollisuudet markkinoilla ovat hyvät. Kirjaston tuottamia ohjelmia voitaisiin viedä myös ulkomaille, mutta siihen tarvitaan markkinointiosaamista. Tässä voitaisiin käyttää hyväksi kirjastojen hyvää mainetta ja ammattitaitoa aineiston valinnassa, säilyttämisessä ja sisällönkuvailussa. Nykyisin bibliografiset tietueet suunnitellaan yleensä kaupallisen tuottajan ja kirjaston yhteistyönä (Haavisto 2002, 77, 79.)

Sosiaalisen teknologian avulla voi markkinoida kirjastojen musiikkipalveluita samalla tavoin kuin muitakin palveluita eli esimerkiksi arvosteluasteikolla, kirjoittamalla arvioita, tagittamalla ja olemalla yhteydessä kirjaston asiantuntijoihin. Sosiaalista teknologiaa ei pidä sekoittaa sosiaaliseen mediaan. Sosiaaliseen teknologiaan sisältyy web 2.0 -teknologia, joka edistää kirjaston kotisivujen ja verkkokirjaston kokoelmien saavutettavuutta ja interaktiivisuutta. (Tarulli 2010, 267, 269.)

Ongelmana joissakin kirjastoissa on se, että vaikka tiedettäisiin sosiaalisen teknologian ominaisuuksista, ei ole tietoa tai resursseja toteuttaa niitä. Toisissa kirjastoissa henkilökunta on innostunut, mutta johto ei ole vakuuttunut sen hyödyllisyydestä. Käyttäjät ja kirjastonhoitajat toivovat verkkokirjastolta välittömyyttä, intuitiivisia käyttöliittymiä ja mahdollisuuden lisätä tietoa (arvot, arvostelut, tagit). Älypuhelin tultua markkinoille kirjastot ovat saaneet uuden kilpailijan, jonka avulla tietoa hankitaan uudella tavalla ja uusin oletuksin. Sosiaalisesta tekniikasta on kuitenkin se hyöty kirjastoille, että sen avulla voi ottaa yhteyttä henkilöihin, jotka eivät halua käydä kirjastossa

paikan päällä. Sen avulla voi myös markkinoida vähän lainattuja (musiikki)kokoelmia (Tarulli 2010, 268–269.)

Monet uskovat virheellisesti, että sosiaalisten toimintojen toteuttaminen vie merkittävästi aikaa tai resursseja. Huomioiden käytettävissä olevat resurssit ja henkilökunnan määrän kirjasto voi sisällyttää sosiaalista teknologiaa kotisivuihinsa ja verkkokirjastoonsa ja siten lisätä kokoelmien saatavuutta ja löytyvyyttä, vuorovaikutuksellisuutta sekä kirjaston näkyvyyttä. Yksinkertaisimmillaan sosiaalista teknologiaa on chat-ominaisuuden lisääminen kirjaston sivuille, monimutkainen vaihtoehto on tiedonhakukoneen kuten AquaBrowserin käyttö. Käyttämällä sosiaalista teknologiaa kirjastojen asiakkaita kehoitetaan parantamaan aineiston löytyvyyttä ja relevanttiutta tagittamalla, pisteyttämällä tai arvioimalla teoksia, mikä kirjastonhoitajista saattaa tuntua siltä kuin asiakkaat sekaantuisivat heidän työhönsä, bibliografisten tietueiden tekoon. (Tarulli 2010, 269.)

Äänitteitä selaillaan fyysisesti osastoilla tai etsitään verkkoluettelosta tunnettujen hakuelementtien avulla. Verkkoluetteloa harvoin pystyy selaamaan, joten sosiaaliset kirjastoluettelot pyrkivät edesauttamaan musiikkiteosten löydettävyyttä fasettinavigaatiolla. Fasettinavigaatiossa hakua kavennetaan minkä tahansa bibliografisesta tietueesta haettavissa, luokiteltavissa ja lajiteltavissa olevan kategorian mukaan. Näitä ovat esimerkiksi formaatti- tai aiherajaus. Henkilökunnan luomien bestseller- ja suosittelulistojen selausta edistetään kansikuvien streamauksella. AquaBrowser-tiedonhakukone tuo esiin kirjastoluettelon käyttämällä fasettinavigointia sekä visuaalisesti erittelemällä kaikki hakutermiin liittyvät formaatit, mikä auttaa esimerkiksi nuottien haussa. Monissa tiedonhakukoneissa pystyy kääntämään hakutermit eri kielille, mikä on klassisen musiikin haussa olennaista. Tarkoititko...?-toiminto ehdottaa vaihtoehtoisia termejä, mikä saattaa helpottaa esimerkiksi säveltäjien nimien oikeinkirjoitusta. Lisäksi käyttäjä voi tallentaa omia hakulistoja ja halutessaan jakaa niitä muiden kanssa. (Tarulli 2010, 269–270.)

Varsinkin silloin, jos kirjastolla ei ole musiikin asiantuntijaa, paikalliset muusikot voivat edistää luetteloiden työtä tagittamalla teoksia ja siten lisätä bibliografisten tietueiden arvoa. Tagit eli omat avainsanat ovat joskus liian henkilökohtaisia, joten niiden käyttäjäkeskeisyys, relevanttius ja suosio muissa lähteissä ratkaisevat sen jäävätkö ne eloon. Luetteloiden tagittaminen on tuonut helpotusta yhtenäistettyjen nimekkeiden vaikeuksiin. Vaikka yhtenäistetyt nimekkeet ovat hyödyllisiä tiedon järjestämisessä, itse musiikkikappale on yleensä tunnettu jollain toisella nimellä. Tageista on hyötyä etenkin silloin, kun ne on lajiteltu lisäkategorioihin, joilla voi hakea musiikkia muun mu-

assa tiettyyn tunnelmaan tai teemaan liittyen. Myös asiakkaiden tekemät arvostelut voi laittaa haettavaksi verkkokirjastoon, mistä voi olla hyötyä äänitteiden tai nuottien laadunarvioinnin kannalta. Lisäksi RSS-syötteiden käyttö on mahdollisuus tarjota asiakkaille tietoa kirjaston uutuuksista. (Tarulli 2010, 270–271.)

Lisättäessä uusia toimintoja on tärkeää ottaa huomioon mahdollisuudet palvelun ylläpitämiseen sekä asiakkaiden tarpeet. Etukäteen kannattaa ratkaista odotukset ja halutut lopputulokset. Toiminto ei kannata, jos siitä ei ole hyötyä. Parhaimmillaan sosiaalinen teknologia auttaa palautteen saamisessa, asiakkaiden ja henkilökunnan välisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä sekä kokonaisuuden kehittämisessä. (Tarulli 2010, 272.)

Myös Juntumaa on sitä mieltä, että verkkotietopalvelun julkisuudella on mainosarvoa. Esimerkiksi *Kysy kirjastonhoitajalta* -tietopalvelussa henkilökohtaiset kysymykset ja niiden vastaukset tulevat kaikkien nähtäville ja arvioitavaksi. (Juntumaa 2002, 29.)

6 TUTKIMUSONGELMAT JA -MENETELMÄT

Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmiksi valitsin kuvailevan ja vertailevan tutkimuksen. Ammattikorkeakouluissa tehdään kehittämistehtäviä, joilla ratkotaan käytännön ongelmia ja näihin erityisesti kuvailevat tutkimukset ovat hyödyllisiä. Kuvailevassa tutkimuksessa kuvataan esimerkiksi tapahtuman tai ilmiön luonnetta tai yleisyyttä vastaamalla kysymyksiin mitä, millainen tai miten. Tosioiden ja tunnuspiirteiden kuvaaminen mahdollisimman todenmukaisesti ja tarkasti on tutkimuksen kannalta olennaista samoin kuin havaintojen laatu, luotettavuus, tarkkuus sekä yleistettävyys. Tärkeää on myös selkeiden käsitteiden luominen kuvailua varten. Kartoitusta on eräs lähestymistapa kuvailevan tutkimuksen tekemiseen. (Kajaanin ammattikorkeakoulu, hakupäivä 7.11.2011.) Vertailevassa tutkimuksessa puolestaan hahmotetaan yhteismitallisesti vertailukelpoisiksi valittujen tapausten välisiä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Tutkimus voi perustua määrällisiin tai laadullisiin aineistoihin ja analyysimenetelmiin. (Jyväskylän yliopiston Koppa, hakupäivä 17.10.2011.)

Menetelmien avulla kartoitin, mitä tietoa kirjastojen kotisivuilla on musiikkipalveluista. Erityisesti minua kiinnosti selvittää, mitä ja missä laajuudessa verkon kautta käytettäviä palveluita musiikkikirjastoilla on. Näitä voivat olla esimerkiksi itse tuotetut musiikkisivustot ja aihepaketit, aineistovinkkaukset tai musiikinkuuntelupalvelut. Kartoituksen suoritin käymällä läpi kaikkien Suomen kaupungin- ja kunnankirjastojen, kirjastokimppojen sekä musiikkikoulutusta tarjoavien ammattikorkeakoulu- ja yliopistokirjastojen musiikkisivut ja merkitsemällä muistiin niistä löytyvät tiedot. Työssäni en pyrkinyt selvittämään mitään yksittäistä ongelmaa, vaan kokosin yhteen tietoa, jota voidaan myöhemmin käyttää tarkempien selvitysten tekemiseen.

7 KIRJASTOJEN KOTISIVUJEN MUKAINEN MUSIIKKITARJONTA

Kirjastot.fi-sivustolta löytyvien tietojen perusteella yleisiä kaupungin- ja kunnankirjastoja on yhteensä 334, joista 37 on itsenäisiä eli ne eivät kuulu kirjastokimppaan. Kirjastokimppoja on 47. Tutkimukseni mukaan 63 yleisellä kirjastolla eli noin 19 prosentilla kaikista yleisistä kirjastoista on erilliset musiikkisivut kotisivuillaan. Edellä mainittuihin kirjastoihin sisältyy kuusi lähikirjastoa, jotka sijaitsevat Espoossa, Helsingissä, Vantaalla ja Jyväskylässä. Lisäksi kuudella kirjastokimpalla eli noin 13 prosentilla kaikista kirjastokimpoista on erilliset musiikkisivut. Edellä mainituista sivustoista yksi sijaitsee Rutakko-kirjastojen Nuorten netti -sivuston yhteydessä. Maantieteellisesti eniten musiikkisivuja on Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Pohjois-Savon ja Pirkanmaan maakunta-alueilla. Linkki musiikkisivuihin sijaitsee etusivulla 35 yleisellä kirjastolla sekä viidellä kirjastokimpalla. Musiikin koulutusta tarjoavia ammattikorkeakouluja on 11 ja yliopistoja 8. Edellä mainituista sekä ammattikorkeakoulu- että yliopistokirjastoista on erilliset musiikkisivut kolmella kirjastolla.

TAULUKKO 1. Kirjastojen musiikkisivut ja niiden sijainti

	Kirjastot	Musiikkisivut	Linkki musiikkisivuihin etusivulla
Yleiset kirjastot	334	63	35
Kirjastokimpat	47	6 ¹	5 ²
Ammattikorkeakoulukirjastot³	11	3	-
Yliopistokirjastot⁴	8	3	-

---

¹ ja ² Sisältyy Rutakko-kirjastojen Nuorten netti-sivuston musiikkisivut

³ ja ⁴ Ammattikorkeakoulu- ja yliopistokirjastoissa mukana vain musiikkikoulutusta tarjoavat korkeakoulut.

7.1 Musiikin kuuntelu, harjoittelu ja äänittäminen

Kirjastoissa voi kuunnella musiikkia kuunteluhuoneessa tai kuulokkeilla sekä erilaisilla äänentoistolaitteilla. Lisäksi on huoneita tiettyjen instrumenttien soitonharjoittelua varten sekä studioita musiikin tekemistä tai digitointia varten. Monet kirjastot tarjoavat myös musiikinkuuntelumahdollisuuden Internetin kautta.

7.1.1 Kirjastojen musiikinkuuntelupaikat ja äänentoistolaitteet

Musiikinkuuntelun mahdollistaa 68 kirjastoa. Luvussa on mukana lähikirjastoja, mikä tarkoittaa sitä, että kaikilla kirjastoilla, joilla on musiikkisivut, ei ole musiikinkuuntelumahdollisuutta. Kuuntelupaikkoja on myös kuudella musiikkikoulutusta tarjoavalla ammattikorkeakoulukirjastolla (Tampereella kahdessa toimipisteessä) sekä kahdella vastaavalla yliopistokirjastolla. Suurin osa kirjastoista vain mainitsee musiikinkuuntelumahdollisuuden, muttei erittele tarjolla olevia äänentoistolaitteita tai kuuntelupaikkoja. Näistä kirjastoista olen oletanut, että niillä on mahdollisuus kuunnella musiikkia kuulokkeilla. Näin olen sellaisia yleisiä kirjastoja, joilla on ainoastaan kuulokepaikkoja, muttei huonetta olisi 46 ja ammattikorkeakoulukirjastoja neljä (mukaan lukien Tampereen kaksi toimipistettä). Yhdessätoista yleisessä ja kahdessa yliopistokirjastossa on yksi tai useampia kuunteluhuoneita, muttei erikseen kuulokepaikkoja. Kahdeksassa yleisessä kirjastossa ja kahdessa ammattikorkeakoulukirjastossa on sekä huone että kuulokepaikkoja. Joillakin kirjastoilla kuunteluhuoneita tai kuulokepaikkoja on useita. Lisäksi musiikkikoulutusta tarjoavista yliopistokirjastoista kolme ja vastaavista ammattikorkeakoulukirjastoista yksi sallii äänitteiden käytön ainoastaan kirjastossa.

TAULUKKO 2. Musiikin kuuntelu

	Kuuntelu kirjastossa	Kuunteluhuone	Kuulokkeet	Kuunteluhuone ja kuulokkeet
Yleiset	67	11	48	8
Ammattikorkeakoulut	6	-	4	2
Yliopistot	2	2	-	-

TAULUKKO 3. Kirjastojen äänentoistolaitteet

Äänentoistolaitteet	Kuunteluhuoneissa	Kuulokepaikoilla
CD-, LP- ja kasettisoitin	11 yleistä kirjastoa	5 yleistä kirjastoa
CD-, LP-, kasetti ja mp3-soitin	1 yleinen kirjasto	
CD-, LP-, kasetti- ja minidisc-soitin	1 yleinen kirjasto	
CD-, LP- ja mp3-soitin		1 ammattikorkeakoulukirjasto
CD-, LP-, kasetti-, minidisc- ja DAT-kasettisoitin	1 ammattikorkeakoulukirjasto	
CD- ja LP-soitin, kaksoisdekki	1 yliopistokirjasto	
CD- ja LP-soitin	1 yleinen kirjasto	1 yleinen kirjasto, 2 ammattikorkeakoulukirjastoa
CD-soitin (äänittävä), kasetti- ja minidisc-soitin	1 ammattikorkeakoulukirjasto	
CD- ja kasettisoitin	3 yleistä kirjastoa	1 kaupungin- tai kunnankirjasto
CD-soitin	3 yleistä kirjastoa, 1 ammattikorkeakoulukirjasto	
CD-sermi- tai torni	2 yleistä kirjastoa	
LP-soitin		1 kaupungin- tai kunnankirjasto

TAULUKKO 4. Kuulokkeiden ja kuunteluhuoneiden määrä

2 kuulokepaikkaa	4 yleistä kirjastoa
3 kuulokepaikkaa	1 yleinen kirjasto (2 aikuisten-, 1 lastenosastolla)
4 kuulokepaikkaa	4 yleistä kirjastoa
5 kuulokepaikkaa	1 yleinen kirjasto (2 itsepalvelu- ja 3 lainaustiskiltä ohjattavaa kuuntelupistettä)
2 kuunteluhuonetta	2 yleistä kirjastoa
3 kuunteluhuonetta	1 yleinen kirjasto, 1 yliopistokirjasto
7 kuunteluhuonetta	1 yliopistokirjasto

7.1.2 Harjoitteluhuoneet ja digitointitilat

Yleisistä kirjastoista 26 on hankkinut pianon tai sähköpianon yksityistä harjoittelua varten. Joillakin kirjastoilla soitin on sijoitettu kuunteluhuoneen yhteyteen, joillakin harjoitushuone on erikseen. Lahdessa harjoitteluhuoneiden käyttö on maksullista. Pianon lisäksi muitakin instrumentteja on hankittu kirjastoihin: flyygeli, akustinen kitara, sähkökitara, sähköbasso, sähkörummut ja urkuharmoni.

Digitointitila LP-levyjen tai C-kasettien tallentamiseksi CD-levyille löytyy 12 yleisestä kirjastosta lähikirjastoineen. Tampereen Hervannassa ja Riihimäellä äänitteitä on lisäksi mahdollisuus digitoida mp3-muotoon. Joensuussa, Kirkkonummella ja Riihimäellä tallenteita voi siirtää myös muistitikulle. Musiikin tekemistä tai äänittämistä varten löytyy studio kolmesta kaupunginkirjastosta.

7.1.3 Musiikinkuuntelua Internetin kautta

Yleisistä kirjastoista ainoastaan Helmet-kirjastot ovat koonneet musiikisivuilleen digitoitua, vapaassa levityksessä olevaa musiikkia, jota voi kuunnella ja ladata omalle tietokoneelleen. Kyytikirjastot-kimppa ja Espoon kirjastojen musiikkiosastot ovat ainoita, jotka ovat laittaneet omille sivuilleen linkin kyseiselle sivustolle. Helmet-musiikisivujen pääsivuille sen sijaan on laittanut linkin kolme kaupunginkirjastoa. Kansalliskirjaston digitoitua, vapaassa käytössä olevaa musiikkia sisältävään Raita-äänitetietokantaan on laittanut linkin seitsemän yleistä kirjastoa, kaksi kirjastokimppaa, yksi ammattikorkeakoulukirjasto ja kaksi yliopistokirjastoa. Sibelius-Akatemian vastaavaan nuotti- ja äänitemateriaaliin on laittanut linkin viisi yleistä kirjastoa.

Jaska Järvilehdon toukokuussa 2011 tekemän kartoituksen mukaan peräti 103 yleistä kirjastoa tarjoaa omille asiakkailleen Naxos Music Library -musiikinkuuntelupalvelun. (Kirjastot.fi 2011a, hakupäivä 17.5.2011) Kirjastojen suuri määrä johtuu siitä, että moni kirjastokimppa on hankkinut palvelun käyttöönsä, jolloin kaikkien kimppaan kuuluvien kirjastojen ja niiden asiakkaiden on mahdollista käyttää palvelua. Omassa selvityksessäni poimin tiedot kirjastojen ja kirjastokimppojen omilta kotisivuilta. Tästä syystä sain tulokseksi vain 69 yleistä kirjastoa sekä seitsemän kirjastokimppaa. Lisäksi musiikin koulutusta tarjoavista ammattikorkeakoulu- ja yliopistokirjastoista kummastakin vain yksi tarjoaa kyseistä palvelua. Edellä mainituista kirjastoista Naxos Video Library -katselupalvelun tarjoaa selvitykseni mukaan yhdeksän kaupunginkirjastoa, yksi kirjastokimppa ja yksi ammattikorkeakoulukirjasto. Katso palvelusta lisätietoa luvusta 2.4.

7.2 Kokoelmat ja itse tuotetut materiaalit

Kirjastot esittelevät kotisivuillaan kokoelmiaan kuten kotiseutukokoelmia ja muuta paikallista aineistoa, tilattuja lehtiä, uutuuksia ja erikoisaineistoa. Myös aineistovinkit ja aiheuettelot sisältyvät monen kirjaston sivustolle. Seuraavassa esittelen näitä materiaaleja musiikkiaineiston osalta.

7.2.1 Kotiseutukokoelmat, muu paikallinen musiikki sekä erikoiskokoelmat

Kotiseutukokoelma, joka sisältää musiikkia, äänitteitä tai av-aineistoa on 54 yleisellä kirjastolla sekä kahdella kirjastokimpalla. Kaikista kokoelmista ei voi tietää, onko niissä nimenomaan musiikkia, sillä joidenkin kirjastojen kotisivuilla on kerrottu ainoastaan kokoelmien sisältävän äänitteitä tai av-aineistoa. Kaikilla aineisto ei myöskään ole näkyvässä Internetissä vaan ainoastaan kirjastossa. Suurin osa kirjastoista ei lainaa kotiseutuaineistoa, mutta jotkut (esimerkiksi Hämeenlinna, Järvenpää, Kaarina ja Porvoo) puolestaan mainostavat sivuillaan paikallisten muusikoiden mahdollisuudesta tuoda kirjastoon demoja, omakustanteita tai muita julkaisuja yleisölle lainattavaksi. Paikallisen musiikin, muusikoiden tai julkaisujen esittelyä kuten itse tuotettuja sivustoja, blogeja ja aineistoluetteloja on 21 yleisellä kirjastolla sekä kahdella kirjastokimpalla. Muutamalla kirjastolla on myös musiikkiaiheisia erikoiskokoelmia, jotka on lueteltu taulukossa 8.

TAULUKKO 5. Kirjastojen itse tuottamia musiikkiaiheisia sivustoja

Helmet-kirjastot	Helsinki-aiheista musiikkia
Hyvinkää	Hyvinkääläisen musiikin galleria
Joensuu	Kaski-musiikkietokanta
Kokkola	Erik Fordell -verkkoaineisto
Kokkola, Seinäjoki ja Vaasa	Pohjalaiset musiikintekijät (Porstua)
Lahti	Lauluja Lahdesta; Vellamon vinkit: Lahden seudun säveltäjiä
Mikkeli	Rock in Mikkeli
Nurmijärvi	Musiikkielämää Nurmijärvellä
Oulu	Musiikin ja säveltäjien Oulu; Oulun Arkki: Veikko Juntusen nuotit
Porvoo	Itä-Uudenmaan muusikot

TAULUKKO 6. Kirjastojen musiikkiaiheisia blogeja

Kirkkonummi	Musiikkikirjastonhoitajan tarinoita
Kurikka	Plokkari (levy- ja kirjavinkkejä)
Kuopio	Sooloja
Ratamo-kirjastot	Musaratamo
Rovaniemi	Kirjava kirjasto
Turku, Raisio, Kaarina	Musasto

TAULUKKO 7. Kirjastojen itse tuottamia musiikkiaiheisia aineistoluetteloita

Helsinki, Kirjasto 10	Love Records -kokoelma
Hämeenlinna	Hämeenlinalaisia säveltäjiä Paikallisten muusikoiden julkaisuja
Järvenpää	Sibelius-aineisto luettelo
Tuusula	Tuusulanjärven Rantatien taiteilijoiden valikoimaluettelo

TAULUKKO 8. Musiikkiosaston erikoiskokoelmia

Espoo, Sellon kirjasto	Special-kokoelma rockin klassikot (lainattavissa, ei voi varata)
Harjavallan kaupunginkirjasto	LP-levyjen lahjoituskokoelma (lainattavissa)
Tampere	Puola-kokoelma (puolalaisten säveltäjien nuotteja ja äänitteitä)
Oulun yliopisto	Madetojan-Onervan kokoelma
Sibelius-Akatemia	useita erillisiä lahjoituskokoelmia ja käsikirjoituksia

7.2.2 Musiikkilehdet

Musiikkilehtiluettelo on 47 yleisen kirjaston, yhden kirjastokimpan ja yhden yliopiston kotisivuilla listana sekä kahden yleisen kirjaston, kolmen ammattikorkeakoulukirjaston ja yhden yliopistokirjaston sivuilla linkkinä aineistotietokantaan. Useammalla kirjastolla on kyllä lehtiluettelo sivuillaan, mutta niitä ei ole eritelty aiheen mukaan vaan ne ovat aakkosjärjestyksessä. Joillakin luettelo on sekä aakkos- että aihejärjestyksessä. Vaikka musiikkilehdet olisivat aiheen mukaisessa luettelossa, ne eivät aina ole omassa kategoriassaan. Muita kategorioita ovat kirjallisuus ja kulttuuri, kulttuuri sekä taide ja kirjallisuus. Yhdessä kirjastossa musiikkilehdet on erotettu värikoodilla ja toisessa M-kirjaimella muista aiheista. Monilla kirjastoilla on myös linkit tilaamiensa lehtien sivustoille.

TAULUKKO 9. Musiikkilehdet, joihin on eniten linkkejä kirjastojen sivuilta

Soundi	29 yleistä kirjastoa, 1 kirjastokimppa, 1 yliopistokirjasto
Rumba	28 yleistä kirjastoa, 1 kirjastokimppa
Rondo	20 yleistä kirjastoa, 1 kirjastokimppa, 1 ammattikorkeakoulukirjasto
Rytmi	18 yleistä kirjastoa, 1 kirjastokimppa,
Suosikki	17 yleistä kirjastoa, 1 kirjastokimppa
Blues News	10 yleistä kirjastoa, 1 kirjastokimppa
Suomijazz-verkkolehti	10 yleistä kirjastoa, 1 kirjastokimppa, 1 ammattikorkeakoulukirjasto
Gramophone	7 yleistä kirjastoa, 2 ammattikorkeakoulukirjastoa, 1 yliopistokirjasto
Riffi	9 yleistä kirjastoa
Inferno	8 yleistä kirjastoa
Selvis	8 yleistä kirjastoa
Hifimaailma	7 yleistä kirjastoa
Intervalli-verkkolehti	6 yleistä kirjastoa
Mojo	6 yleistä kirjastoa
Pelimanni⁵	6 yleistä kirjastoa

⁵ vanhentuneet linkit

7.2.3 Uutuusluettelot ja varatuimmat musiikkiaineistot

Noin 85 yleisellä kirjastolla, kuudella kirjastokimpalla ja viidellä musiikin koulutusta tarjoavalla ammattikorkeakoulukirjastolla on sivuillaan linkki joko erilliseen uutuusluetteloon tai aineistotietokannan uutuushakuun, joissa musiikkiaineisto on mukana. Tavallisin tapa on jaotella uutuusaineisto aikuisten kirjallisuuteen, lasten kirjallisuuteen, tietokirjallisuuteen ja av-aineistoon, jolloin nuottiaineisto on yleensä tietokirjallisuuden yhteydessä, kun taas musiikkiäänitteet löytyvät av-aineiston yhteydestä. Jotkut kirjastot erittelevät uutuudet ainoastaan YKL-luokan mukaan, jolloin kaikki musiikkiaineistot ovat luettelossa samassa paikassa. Tutkimukseni mukaan erilliset musiikkiaineiston uutuusluettelot on 19 yleisellä kirjastolla, kahdella kirjastokimpalla ja kahdella musiikin koulutusta tarjoavalla ammattikorkeakoulukirjastolla. Ratamokirjastot päivittävät tiedot uutuuslevyistään lisäksi Twitteriin ja Musaratamo-blogiin, joihin on linkit Nurmijärven musiikkiosaston sivuilta.

Neljä yleistä kirjastoa näyttää sivuillaan varatuimmat musiikkiaineistot. Yksi on kylläkin vuodelta 2009 eli sitä ei ole päivitetty. Yhdellä on sivuillaan viime vuoden varatuimmat, toisella tämän hetken 20 varatuinta ja kolmannella 16 varatuinta. Kahdella edellä mainitulla kirjastolla ovat linkit aineistotietokantaan.

7.2.4 Musiikkiaineistovinkit, aiheuettelot ja haastattelut

Musiikkiaineistovinkkejä kotisivuillaan esittelee 20 yleistä kirjastoa sekä kuusi kirjastokimpaa. Näistä kaksi kirjastoa vinkkaa musiikkia lisäksi lastenosastolla ja kaksi nuortenosastolla. Yksi kirjastokimppa ja kaksi yleistä kirjastoa vinkkaa musiikkia ainoastaan nuorten sivuilla. Suurin osa musiikkivinkeistä on levyvinkkejä, mutta joukossa on mukana myös nuotteja, kirjoja, elokuvia ja laulu- tai soitonoppaita. Sisällönkuvailuun käytettäviä ja aineistoa ryhmitteleviä tageja tai tagipilviä vinkkaukseen käyttävät ainakin Kuopio, Hämeenlinna, Helmet-kirjastot ja Piki-kirjastot.

Monipuolisimmat tiettyyn aiheeseen liittyvät musiikkiesittelyt ja luettelot (esimerkiksi häät, rentoutusmusiikki, vuodenajat) ovat *Piki-kirjastojen*⁶ ja *Helmet-kirjastojen*⁷ musiikkisivuilla. Myös Hyvin-kään ja Oulun kirjastojen musiikkisivuilla sekä Kuopion kirjaston Vinkkitori-sivulla on hyviä aineis-

---

⁶ <http://piki.verkkokirjasto.fi/web/arena/musiikki-sukella-aiheisiin>

⁷ <http://www.lib.hel.fi/fi-FI/musiikkitietoa/>

totietokantaan vieviä valmiita hakulistoja. Edellä mainittuihin listoihin on myös linkit Kirjastot.fi-sivuston Musiikkikirjastojen verkkojulkaisut -sivulla. Tähän sivustoon on puolestaan linkki kahdella yleisellä kirjastolla. Saman sivuston Musiikkia aiheesta -haun avulla voi hakea taidemusiikkia eri aihepiireistä. Hakusivustoon on kotisivuilleen laittanut linkin Piki-kirjastojen lisäksi kahdeksan yleistä kirjastoa. Näiden lisäksi monia musiikkiaiheisia sivustoja on *Sibelius-Akatemialla*⁸ (ks. taulukko 10).

TAULUKKO 10. Sibelius-Akatemian tekemät sivustot, joihin kirjastoilla on linkit sivuillaan

Laura (laulujen suomennoksia)	16 yleistä kirjastoa, 3 kirjastokimppaa, 4 ammattikorkeakoulua
Muhi (musiikin historiaa verkossa)	18 yleistä kirjastoa, 1 kirjastokimppa, 2 ammattikorkeakoulua, 1 yliopisto
Vaccajn laulukoulu	5 yleistä kirjastoa, 1 kirjastokimppa, 3 ammattikorkeakoulukirjastoa
Muhave (Musiikin tiedonhaun verkko-oppimateriaali)	1 kirjastokimppa, 3 ammattikorkeakoulukirjastoa, 1 yliopistokirjasto
1900-luvun musiikin historia	2 yleistä kirjastoa, 1 ammattikorkeakoulukirjasto
Etno.net	2 yleistä kirjastoa, 1 ammattikorkeakoulukirjasto
Aleatori	2 yleistä kirjastoa
E-thesis (opinnäytetyötietokanta)	2 yleistä kirjastoa
Musiikinteoria 1	2 yleistä kirjastoa
Akustiikan perusteet	1 yleinen kirjasto
Ääninen	1 yleinen kirjasto

Helmet- ja Piki-kirjastojen musiikkisivuilla on lisäksi musiikkialan ihmisten haastatteluja, Helmet-kirjastoilla Rikhardinkadun Artisti vastaa -palstalla ja Piki-kirjastojen Kohtaamisia-osiossa. Aktiivisia musiikkikirjaston asiakkaita esitellään Porin musiikkisivuilla Kuukauden asiakas -osiossa.

⁸ <http://www.siba.fi/services-for-all/online-learning;jsessionid=797D2A8EAB3BD1446CC1BF628B9A1620>

7.3 Näyttelyt ja tapahtumat

Musiikkiaiheisia näyttelyitä on ollut kuluvana vuonna 13 yleisellä kirjastolla. Joillakin musiikkiosastoilla ei erikseen ole näyttelytilaa, joten yleiseen näyttelytilaan saadaan musiikkia satunnaisesti. Toiset puolestaan järjestävät näyttelyitä säännöllisesti ympäri vuoden, jolloin aiheet liikkuvat levykansitaiteesta yksittäisen säveltäjän tai artistin tuotannon esittelyyn.

Musiikkitapahtumia on saatavissa olevien tietojen perusteella ollut tai tulee olemaan kuluvan vuoden aikana 19 yleisellä kirjastolla ja seitsemällä lähikirjastolla. Monen kirjaston kotisivuilla on näkyvissä vain ajankohtaiset tai tulevat tapahtumat, joten menneistä tapahtumista ei aina löydy tietoa. Kuuntelupiiritoimintaa on järjestänyt Tampereen kirjasto. Kurikan kirjasto aloitti vastaavan toiminnan 1.12.2011, joka kulkee nimellä Musaklubi, ja sitä on tarkoitus järjestää kerran kuukaudessa. Osa (mm. Kirjasto 10, Lahti, Nurmijärvi, Rovaniemi, Tampere, Turku) järjestää elävän musiikin tapahtumia säännöllisesti.

Rovaniemen kaupunginkirjaston sivuilla on Kirjastokaistan julkaisema musiikkiosaston esittelyvideo. Monilla muillakin kirjastoilla on esittelyvideoita esimerkiksi Youtube-videokanavalla. Streaming-tekniikkaan perustuvien videoiden käyttö kirjastokonserttien tai vaikka kuuntelupiirien markkinointiin kirjastojen kotisivuilla voisi tuoda lisää näkyvyyttä musiikkikirjastoille.

7.4 Musiikkiaiheisia kursseja ja tiedonhaun opastusta

Musiikkiaiheisia kursseja on järjestetty ainoastaan Espoossa. Sellon kirjaston Musiikkipajassa 16.3.2011 oli aiheena musiikkietokannat, musiikkipalvelut (Spotify) sekä musiikkiaiheiset yhteisö sivustot (MySpace). 26.10. ja 8.11.2011 Musiikkistudiotyön perus- ja jatkokurssilla on opeteltu Mac-pohjaisen Locig pro 8 -ohjelman käyttöä. Entressen kirjastossa on syys-marraskuun aikana pidetty Mun musavideo -kurssi kerran tytöille, kerran pojille ja kerran molemmille yhteisesti. Kursin tarkoituksena on ollut esitellä oma suosikkiartisti esimerkiksi Youtuben kautta ja perustella oma valintansa. Vantaan Myyrmäellä pidetään 22.5.2012 tiedonhaunkurssi Musiikkia internetistä.

Musiikin verkko-oppimateriaaleja on Sibelius-Akatemialla (MUHAVE), Hollolan, Hyvinkään, Jyväskylän ja Kuopion kaupunginkirjastoilla, Nurmijärven kunnankirjastolla sekä kolmella kirjastokimpalla musiikkisivuillaan. Salon kaupungilla on vastaavaa materiaalia lasten ja nuorten sivuilla

sekä Rutakko-kirjastoilla nuorten sivuilla. Jyväskylän oppimateriaaliin on laittanut linkin Järvenpään ja Kempeleen kirjastot. MUHAVEen vevän linkin on laittanut kotisivuilleen ainoastaan yksi kirjastokimppa, kolme musiikkikoulutusta tarjoavaa ammattikorkeakoulukirjastoa ja yksi vastaava yliopistokirjasto. En kuitenkaan löytänyt yhtään kirjastoa, joka järjestäisi musiikin tiedonhaun opastuskursseja verkossa.

7.5 Linkkilistat

Lähes kaikkien yleisten kirjastojen kotisivuilla on musiikkiaiheisia linkkilistoja sivuston ulkopuolisiin lähteisiin kuten toisten kirjastojen tai yhteisöjen tuottamaan materiaaliin. Näihin kuuluvat erilaiset tietokannat, uutissivustot, musiikkialan järjestöjen sivustot sekä yleiset musiikkisivustot. Linkit eivät aina ole ajan tasalla. Esimerkiksi nyt, kun Sibelius-Akatemia on muuttanut sivujaan, monilla kirjastoilla on linkkejä sivuille joita ei enää ole tai joita ei päivitetä. Alla olevasta taulukosta näkyy, että eniten on laitettu linkkejä kotimaisiin sivustoihin, sillä vain kolme näistä on ulkomaisia (Oxford Music Online, Allmusic Guide ja NMA Online).

TAULUKKO 11. Kirjastojen kotisivujen linkkiloissa eniten mainintoja saaneet sivustot

Viola (Suomen kansallisdiskografia)	64 yleistä kirjastoa, 4 kirjastokimppaa, 6 ammattikorkeakoulukirjastoa, 3 yliopistokirjastoa
Fono.fi-äänitetietokanta	54 yleistä kirjastoa, 3 kirjastokimppaa, 4 ammattikorkeakoulukirjastoa, 2 yliopistokirjastoa
All Music Guide	29 yleistä kirjastoa, 4 kirjastokimppaa, 1 ammattikorkeakoulukirjasto
Oxford Music Online (entinen Grove Music Online)	21 yleistä kirjastoa, 1 kirjastokimppaa, 6 ammattikorkeakoulukirjastoa, 3 yliopistokirjastoa
Suomen Äänitearkisto	26 yleistä kirjastoa, 3 kirjastokimppaa, 1 yliopistokirjasto
Rockdata	25 yleistä kirjastoa, 4 kirjastokimppaa, 1 ammattikorkeakoulu
Makupalojen musiikkilinkit alasivuineen	24 yleistä kirjastoa, 2 kirjastokimppaa
Kirjastot.fi: Musiikkikirjastot	21 yleistä kirjastoa, 2 kirjastokimppaa
Laura (laulujen suomennoksia)	16 yleistä kirjastoa, 3 kirjastokimppaa, 4 ammattikorkeakoulua
Suomen kansan eSävelmät	15 yleistä kirjastoa, 2 kirjastokimppaa, 3 ammattikorkeakoulukirjastoa, 2 yliopistokirjastoa
Muhi (musiikin historiaa verkossa)	17 yleistä kirjastoa, 1 kirjastokimppaa, 2 ammattikorkeakoulua, 1 yliopisto
MUSA, musiikin asiasanasto	14 yleistä kirjastoa, 3 ammattikorkeakoulukirjastoa, 1 yliopistokirjasto
Fimic, Suomalaisen musiikin tiedotuskeskus	12 yleistä kirjastoa, 2 kirjastokimppaa, 4 ammattikorkeakoulukirjastoa
Virsikirja	13 yleistä kirjastoa, 2 kirjastokimppaa, 1 ammattikorkeakoulukirjasto, 1 yliopistokirjasto
Arsca (taideyliopistojen tietokannat)	9 yleistä kirjastoa, 5 ammattikorkeakoulukirjastoa, 2 yliopistokirjastoa
Kulttuuri.net	12 yleistä kirjastoa, 1 kirjastokimppaa, 1 ammattikorkeakoulukirjasto
Pomus, Populaarimusiikin museo	11 yleistä kirjastoa, 2 kirjastokimppaa, 1 ammattikorkeakoulukirjasto
E-concerthouse, digitaalinen nuottikirjasto	10 yleistä kirjastoa, 1 kirjastokimppaa, 1 ammattikorkeakoulukirjasto, 1 yliopistokirjasto
Raita (Kansalliskirjaston digitoidut äänitteet)	7 yleistä kirjastoa, 2 kirjastokimppaa, 1 ammattikorkeakoulukirjasto, 2 yliopistokirjastoa
NMA Online (Neue Mozart-Ausgabe)	7 yleistä kirjastoa, 1 kirjastokimppaa, 2 ammattikorkeakoulukirjastoa, 2 yliopistokirjastoa

8 VERTAILUA AIEMPAAN SELVITYKSEEN

Musiikkibasaarin suunnittelijana toimiva Jaska Järvilehto teki huhtikuussa 2011 kyselyn yleisille kirjastoille koskien tulevaa Musiikkibasaari-palvelua. Kyselyssä tiedusteltiin kirjastojen nykyisiä ja suunnitelmassa olevia musiikkiaiheisia verkkopalveluita ja -sisältöjä sekä valmiutta osallistua Kysy musiikkikirjastonhoitajalta -tietopalveluun. Lisäksi kirjastot saivat tehdä ehdotuksia ja kysymyksiä Musiikkibasaariin liittyen sekä ideoida toivomiaan musiikkiaiheisia verkkopalveluita.

Vastauksia kyselyyn saatiin 29. Kirjastot, joilla oli kyselyhetkellä suunnitteilla musiikkiaiheisia verkkopalveluita tai -sisältöjä olivat yhtä lukuun ottamatta samoja, joilla jo oli olemassa musiikkiaiheisia verkkopalveluita. Kyseisiä kirjastoja oli yksitoista ja näistä neljällä oli nimenomaan uusia suunnitelmia. Uusiin suunnitelmiin sisältyvät valmisteilla olevan kirjastokimpan kotisivujen musiikkisivut, linkkilista paikallisten musiikintekijöiden kotisivuille, klassisen- ja lasten musiikin aihepaketit sekä alueellisen populaarimusiikin sivusto.

Kyselyn vastauksista 15 on sellaisia, joita voi verrata omaan selvitykseeni. Näihin sisältyy 13 yleistä kirjastoa ja kaksi kirjastokimppaa. Molemmista selvityksistä käy ilmi kirjastojen olemassa olevat verkkosisällöt ja ne vastaavat pitkälti toisiaan. Näihin kuuluivat muun muassa paikallista musiikkia esittelevät sivustot, musiikkiaiheiset vinkit ja blogit. Yhdellä kirjastolla oli myös monipuoliset paikallisten säveltäjien, esittäjien, musiikkialan järjestöjen, tapahtumien sekä yleisten musiikkilähteiden linkkikokoelmat. Oman selvitykseni mukaan yhden kirjaston ja yhden kirjastokimpan musiikkisivujen sisäisiä otsikoita oli osittain muutettu, mutta muuten sisältö oli säilynyt ennallaan. Kuudella kirjastolla oli oman selvitykseni mukaan sivuillaan sellaista musiikkiaiheista verkkosisältöä, joita aiemmassa selvityksessä ei ollut mainittu. Näihin kuuluivat äänitteiden käsittelyohjeet, musiikkiosaston yksityiskohtainen pohjapiirustus, aiheuuttelo, musiikin hakuohje, musiikkivinkit, musiikkiaiheinen blogi sekä musiikkiosaston historiikki.

Kirjastot ideoivat toivomiaan musiikkiaiheisia verkkopalveluita runsaasti, yhteensä 42 eri maininnan verran. Taulukossa 12 on näistä esimerkkejä. Ehdotuksia Musiikkibasaariin liittyen tuli kyselyssä esille jonkin verran. Niitä on esitelty taulukossa 13.

Taulukko 12. Musiikkiaiheisia verkkopalveluideoita

Musiikin kuuntelu
Erilaiset aineistovinkkaukset ja -arviot sekä teosten sisältöjen erittelyt
Paikallisen musiikin historian, muusikoiden, säveltäjien, musiikkikoulutuspalveluiden, musiikkiai- neiston ja -tapahtumien esittelyä
Tiedonhaku tietokannoista
Nuotteja verkosta
Musiikkia aiheesta -paketteja
Suomenruotsalaisen musiikin foorumi
Levyjen kuuntelumahdollisuuden ja nuottien etsiminen samanaikaisesti samasta paikasta
Kappaleen tunnistusmahdollisuus hyräilemällä
Musiikin valintakone [vrt. kirjallisuuden Klassikkoautomaatti]

Taulukko 13. Ehdotuksia Musiikkibasaarin sisältöön liittyen

Mahdollisuus liittää Musiikkibasaariin tuotettu sisältö kirjaston omille kotisivuille
Yhteisen sisällöntuotannon mahdollistaminen
Vinkkauksen laajentaminen
Haun rajaaminen alueellisesti tai paikallisesti
Tekijänoikeusasiat
Musiikkia aiheesta -listaukset
Kirjastonhoitaja kysyy kirjastonhoitajalta -kanava
Palvelun tekeminen houkuttelevaksi perusasiakkaalle

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Kirjastojen kotisivustoja vertailtaessa huomaa, että musiikkipalvelut eivät ole olleet kaikilla kirjastoilla ensimmäisenä mielessä sivustoja luotaessa. Tämän näkee siitä, että erilliset musiikkisivut ovat vain noin 19 prosentilla yleisistä kirjastoista ja noin 13 prosentilla kirjastokimpoista. Myöskään musiikkisivujen paikallistaminen ei aina ole ollut helppoa, vaikka noin 57 prosenttia kirjastoista on sijoittanut linkin etusivuilleen. Musiikkisivuista suurin osa sijaitsee eteläisen Suomen ja Pohjois-Savon kuntien ja kaupunkien kotisivuilla, mikä tarkoittaa sitä, että musiikillinen informaatio ei saavuta kaikkia maan alueita tasa-arvoisesti. Toisaalta kirjastoilla, joilla ei ole musiikkisivuja, on tietoa musiikkipalveluista kotisivuillaan esimerkiksi eri aineistojen määrästä, laina-ajoista, käytöissäännöistä, lasten ja nuorten aineistosta, tilattavista lehdistä, uutuuksineistosta tai kuuntelupalveluista kerrottaessa. Musiikkisivujen olemassaolokaan ei sitä paitsi takaa sitä, että tarvittavaa tietoa todella löytyy, sillä kaikkien kirjastojen sivujen sisältö ei ole yhtä laadukasta.

Kun halutaan tiedottaa tietystä palvelusta kotisivuilla, täytyy olla tarkkana, ettei jätetä olennaisia asioita kertomatta. Esimerkiksi siihen verrattuna, kuinka moni kirjasto kertoi musiikinkuuntelumahdollisuudesta, vain harva täsmensi, mitä äänentoistolaitteita tai millaisia kuuntelupaikkoja näillä oli käytettävissä. Yleisesti ottaen niillä kirjastoilla, joilla on hyvin tehdyt kotisivut, on myös hyvät musiikkisivut. Kyseisten kirjastojen ja kirjastokimppojen sivustot tarjoavat monipuolista ja yksityiskohtaista tietoa palveluistaan. Näillä sivustoilla tieto on relevanttia, sivuja päivitetään säännöllisesti ja ulkoisestikin sivut ovat miellyttävän näköiset, mitkä tekevät niistä laadukkaat ja luotettavan tuntuiset. Kirjastokimppojen yhteiset sivut riittävät mielestäni hyvin pienempien kirjastojen informaation lähteeksi, sillä sellaiset kotisivut, joilla ei ole muuta kuin lähinnä yhteystiedot ja aukioloajat, ovat turhia.

Uskon kirjastojen musiikkisivujen puutteellisuuden tai keskeneräisyyden johtuvan pitkälti käytettävissä olevista resursseista kuten siitä, ettei kirjastoilla ole ollut varaa palkata musiikkikirjastonhoitajaa avustamaan sivujen suunnittelussa. Juuri tällaisille kirjastoille valtakunnallisesti keskitetystä musiikkikirjastojen verkkopalvelusta, Musiikkibasaarista, tulee olemaan eniten hyötyä. Musiikkibasaari mahdollistaa kirjastoille ajasta, paikasta ja fyysisistä lainakappaleista riippumattoman mahdollisuuden tarjota monipuolista musiikkitietopalvelua asiakkailleen. Tähän ei yksittäisillä kirjastoilla tai kirjastokimpoillakaan muuten olisi varaa.

Toinen syy musiikkisivujen keskeneräisyyteen voi olla se, että kirjastot käyttävät Internet-sivujen sijaan tai lisäksi muita tiedottamiskanavia kuten blogeja, Facebook-sivuja tai muuta sosiaalista mediaa, jotka eivät näy tässä tutkimuksessa. Esimerkiksi Turun kaupunginkirjaston musiikkisivuja ei Aitonurmen tutkimuksen mukaan tällä hetkellä kannata kehittää, sillä niitä on hankalan sijainnin vuoksi vaikea löytää. Sen sijaan kirjasto aikoo panostaa sosiaalisten medioiden kehittämiseen ja toivoo kotisivujensa paranevan käyttöliittymän vaihduttua. (Aitonurmi 2010, 2.) Sosiaalisen median käyttötapoja musiikkipalvelujen osalta voitaisiinkin tutkia tarkemmin.

Musiikkiaiheista tiedonhakuun liittyvää itseopiskelumateriaalia on seitsemän yleisen kirjaston, neljän kirjastokimpan ja Sibelius-Akatemian kotisivuilla. Näistä Sibelius-Akatemian musiikin tiedonhaun verkko-oppimateriaali MUHAVE on sisällöltään laadukas, mutta valitettavasti yleisille kirjastoille olemattomien linkkien perusteella jäänyt tuntemattomaksi. Piki-kirjastojen sivuilla on mielenkiintoinen Kirjastonhoitaja paljastaa...-osio, jossa Tampereen kaupungin kirjaston musiikkikirjastonhoitaja Lea Tastula kertoo esimerkkejä haastavista musiikin tietopalvelukysymyksistä ja niiden selvittämisestä. Musiikkibasaariin voitaisiin esimerkiksi Kysy musiikkikirjastonhoitajalta - palvelun yhteyteen koota osio, jossa neuvotaan, kuinka musiikkia haetaan erilaisilta sivustoilta ja tietokannoista.

Kaikilla kansalaisilla ei kuitenkaan ole pääsyä Internetiin ja siksi myös kirjastossa järjestettävä tiedonhaun opastus on tärkeää. Yleisölle on tarjolla Internetin peruskäytön opastuskursseja, joita järjestetään erikseen myös lapsille ja nuorille. Sen sijaan oman tutkimukseni mukaan ainoastaan yksi kaupunginkirjasto ja eräs sen lähikirjastoista ovat kuluvan vuoden aikana järjestäneet musiikkiaiheisia tiedonhakukursseja. Olisi hyvä selvittää, mikä todellinen tilanne on, sillä toivon mukaan se ei ole näin hälyttävä. Kaikki kirjastot eivät vain kerro jokaisesta tapahtumasta kotisivuillaan.

Naxos Music Libraryn käyttöoikeuden on hankkinut alle kolmas osa yleisistä kirjastoista ja sitä käytetään myös ulkomailla. Niin musiikin kuuntelumahdollisuuden kuin hyödyllisten lisäominaisuuksien vuoksi kannattaisi harkita palvelun saattamista kaikkien Suomen kirjastojen käyttöön. Toisaalta populaarimusiikkia palveluun sisältyy niin vähän, että sen kannalta palvelun hankkimisesta ei kirjastoille ole hyötyä.

Uutta kirjastoissa on mahdollisuus siirtää omia LP- tai C-kasettitalenteita CD-levyille, mikä on tervetullut uudistus. Nykyisin on yleistä kuunnella musiikkia tietokoneen kautta, joten kirjastojen kannattaisi jo olemassa olevien laitteiden lisäksi hankkia äänentallennusvälineitä, joilla voi muuntaa äänitiedostot suoraan tietokoneelle. Tällaisia laitteita on ollut jo jonkin aikaa markkinoilla. Tampereen Hervannassa äänitteiden muuntaminen mp3-tiedostoiksi on jo mahdollista.

10 POHDINTA

Työni tarkoituksena on ollut selvittää, mitä tietoa kirjastojen kotisivuilla on musiikkipalveluista. Tähän kuuluvat palvelujen yleiskuvaukset (mitä musiikkikirjastossa voi tehdä, kokoelmankuvaukset) sekä itse tuotettu verkkomateriaali. Näihin kysymyksiin olen mielestäni pystynyt vastaamaan tyydyttävästi. Sen sijaan palveluista, joista ei ole sivustojen kautta kerrottu, en ole voinut ottaa selvää. Toisin sanoen kirjastoilla saattaa olla muitakin musiikkipalveluita, joista kotisivuilla ei ole kerrottu. Ehkä tätä tietoa ei ole pidetty tarpeellisena tiedottaa kaikille, vaan on haluttu paikallisten asiakkaiden saavan tiedon tullessaan kirjastoon. Muualla verkossa oleva informaatio ei näy tässä tutkimuksessa, joten tutkimuksen ulkopuolelle jäävät muun muassa kirjastojen musiikkiaiheiset blogi- ja Facebook-sivut.

Kirjastojen musiikkipalveluissa on lainauksen ohella tärkeää musiikillisen tiedon tarjoaminen asiakkaille. Tietopalvelua on paitsi sähköisten ja fyysisten äänite-, video-, nuotti-, lehti- ja kirjakoelmien tarjoaminen myös niiden sisältöjen avaaminen sekä tiedonhaun opastuksesta huolehtiminen. Kuuntelu- ja harjoittelupaikat erilaisine äänentoistolaitteineen kuten myös vaihtelevat tapahtumat luovat musiikkiosastoihin eloa ja tuovat kirjastoa lähemmäksi asiakkaita. Aineistoluettelot ja linkkilistat helpottavat tiedonhakua, kun taas vinkit toimivat hyvinä inspiraationlähteitä. Kuuntelupiirien toivoisin saavuttavan samanlaisen suosion kuin lukupiirit kirjastoissa ovat.

Juntumaan sanoin: ”Jos kirjasto ei tarjoa tietopalvelua, se ei ole kirjasto vaan lainasto” (2002, 28). Koska musiikkiaineiston lainausmäärät ovat laskeneet musiikinkuuntelun siirryttyä Internetiin, tulisi kirjastojenkin panostaa verkosta saatavaan musiikin tietopalveluun. Tietopalvelu tarjottaisiin näin ollen samassa ympäristössä, jossa musiikkia kuunnellaan, ja lisäksi mahdollisesti asiakastytyväisyyttä. Haastavaa onkin saada ihmisten perinteinen mielikuva musiikkikirjastoista muuttamaan uuden palvelumallin mukaiseksi. Tällä hetkellä kirjastoilla on liian vähän musiikkiaiheista verkko-oppimateriaalia sivuillaan. Musiikkiaiheisia itseopiskeluun tarkoitettuja verkko-oppimateriaaleja tulisi olla kaikkien itsenäisten yleisten kirjastojen, tieteellisten kirjastojen ja kirjastokimppojen yhteisillä sivuilla. Lisäksi tulisi järjestää sekä kirjastoissa että verkossa tapahtuvaa musiikkitiedonhaun opastusta.

Musiikkibasaariin tehtävänä on edistää tiedon löytyvyyttä kokoamalla kirjastojen ja muiden musiikkipalveluiden verkkomateriaali yhteen paikkaan. Musiikkibasaarilla tulisikin olla merkittävä rooli keskitetyn musiikkitiedonhaun tarjoamisessa, sillä yksittäisillä kirjastoilla on tähän liian vähän resursseja. Kaikkien kirjastojen tulisi tarjota yhtä laadukkaat musiikkipalvelut kirjastoväen henkilökohtaisesta kiinnostuksesta riippumatta. Se, pystyykö Musiikkibasaari vastaamaan tähän haasteeseen, on kirjastojen omalla vastuulla. Musiikkibasaarin palvelutarjonta riippuu siis kirjastojen omasta aktiivisuudesta tulevaisuudessa.

Eräs jatkotutkimuksen aihe voisi olla Musiikkibasaarin uusien ominaisuuksien ja sisältöjen suunnittelu, sillä näin aluksi sinne tuodaan Kysy musiikkikirjastonhoitajalta -palvelun lisäksi ainoastaan jo olemassa olevaa materiaalia. Myöhemmin, kun palvelu on ollut jo jonkin aikaa käytössä, voitaisiin tehdä asiakastytyväisyyskysely, jolla selvitettäisiin toimintojen käytettävyyttä.

Opinnäytetyön tietoperustan tekemiseen meni aikaa kuusi kuukautta. Itse tietojen keräämisen suoritin kahdessa viikossa, saman verran meni aikaa tulosten ja johtopäätösten kirjoittamiseen. Toisin sanoen työn loppuun saattamisen tahti on ollut tiivis. Lähdekirjallisuuteen perehtyminen, muistiinpanojen tekeminen ja tietoperustan kirjoittaminen oli kaikkein työläintä ja aikaa vievintä koko työprosessissa. Jäljellä olevaan aikaan nähden olen tyytyväinen saatuihin tuloksiin. Inhimillisen virheen mahdollisuus on olemassa tietoja taulukkoon syötettäessä. Tästä huolimatta pidän työn tuloksia luotettavina. Johtopäätösten miettimiseen olisin toivonut jäävän enemmän aikaa. Tutkimusmenetelmänä kartoitus oli sopiva työlleni. Mielenkiintoisinta on ollut musiikkikirjastojen tarjontaan, etenkin kirjastojen itse tuottamaan materiaaliin tutustuminen.

LÄHTEET

Aitonurmi, T. 2010. Musiikkialheisten verkkopalvelujen kehittäminen Turun kaupunginkirjastossa. Turun ammattikorkeakoulu. Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Hakupäivä 30.3.2011,
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/22389/Aitonurmi_Tuomas.pdf?sequence=1

Baumann, J. N. & Christiansen, I. J. 2004. The national music collection / Norsk musikkksamling. *Fontes artis musicae* 51 (2), 153–158.

BibZoom.dk. 2011. Velkommen til BibZoom.dk. Hakupäivä 17.10.2011,
<http://www.bibzoom.dk/cgi-bin/WebObjects/TShop.woa/wa/about>.

Digileen. 2011. Hakupäivä 1.10.2011, <http://www.digileen.nl/Digileen/#>.

Eloranta, K. 2008a. Meillä lähdettiin latvasta: Tampereen kaupunginkirjaston musiikkiosasto 50 vuotta. Tampere: Tampereen kaupunginkirjasto – Pirkanmaan maakuntakirjasto.

Eloranta, K. 2008b. Musiikki Suomen yleisissä kirjastoissa. Teoksessa H. Poroila (toim.) Hiljaisuudesta nousi musiikki: Suomen yleisten kirjastojen musiikkiosastojen 50 vuotta. Helsinki: Suomen musiikkikirjastoyhdistys, 9–62.

Gronow, P. 1972. Musiikki kirjastoissa. Teoksessa M. Aminoff, T. Floman & M. Mäkelä (toim.) Kirjastojen audiovisuaalisen toiminnan opas. Helsinki: Suomen Kirjastoseura, 26–43.

Gronow, P. 2008. Äänilevy kirjastossa ennen, nyt ja tulevaisuudessa. Teoksessa H. Poroila (toim.) Hiljaisuudesta nousi musiikki: Suomen yleisten kirjastojen musiikkiosastojen 50 vuotta. Helsinki: Suomen musiikkikirjastoyhdistys, 63–67.

Grimstad, M. 2004. The digital radio archives (DRA) at the Norwegian Broadcasting Corporation. *Fontes artis musicae* 51 (2), 169-172.

Haapsaari, R. 2008. Kadonnutta aikaa muistelemassa: kokemushistoriaa musiikkikirjastotyön pioneerivuosilta 1965–1977. Teoksessa H. Poroila (toim.) Hiljaisuudesta nousi musiikki: Suomen yleisten kirjastojen musiikkiosastojen 50 vuotta. Helsinki: Suomen musiikkikirjastoyhdistys, 81–97.

Haavisto, T. 2002. Voisiko kirjasto-osaamista tuotteistaa kaupallisesti? Teoksessa K. Kekki & O. Salminen (toim.) Digimaan kartta: puheenvuoroja digitaaliseen tietohuoltoon. Helsinki: Opetusministeriö, 75–81.

Halttunen, K. 2001. Tiedonlähteiden ja aineiston arviointi. Teoksessa L. Niinikangas (toim.) Tiedonhakijan opas. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 59–61.

Holappa, M. 2005. Oulunsalon kunnankirjaston ja Outi-kirjastojen verkkosivujen sisällön kehittäminen. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Kirjasto- ja tietopalvelun koulutusohjelma. Opinnäyte-työ.

Juntumaa, J. 2002. Yleinen kirjasto laajentaa kansalaisen maailmaa. Teoksessa K. Kekki & O. Salminen (toim.) Digimaan kartta: puheenvuoroja digitaaliseen tietohuoltoon. Helsinki: Opetusministeriö, 27–36.

Jussila, M. & Leino, A. 2001. Net: verkkoviestinnän käsikirja. 2. painos. [Helsinki]: Inforviestintä.

Jyväskylän yliopiston Koppa. 2011. Vertaileva tutkimus. Hakupäivä 17.10.2011, <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/vertaileva-tutkimus>.

Järvilehto, J. 2011a. Kirjastot.fi – Kysely kirjastojen tuottamista musiikin verkkopalveluista. Hakupäivä 22.4.2011, <http://www.kirjastot.fi/fi-fi/foorumit/Thread.aspx?threadId=f1392dd8-23e9-491a-bcb2-be00bddd67c3&so=1>.

Järvilehto, J. 2011b. Musiikkikirjastotyön on siirryttävä verkkoon – asiakkaat ovat siellä jo. Intervalli 24 (1), 16–18. Hakupäivä 27.10.2011, http://www.kaapeli.fi/~musakir/interval/Intervalli_2011_1.pdf.

Kajaanin ammattikorkeakoulu. 2011. Kuvaileva tutkimus. Hakupäivä 7.11.2011, <http://www.kajak.fi/?deptid=14573>.

Kannila, H. 1955. Kirjastolehti julkaisee musiikkinumeron. Kirjastolehti 48 (5), 97.

Karttunen, S. 1994. Musiikkikirjaston tulkintarepertuaarit: musiikkikirjaston idea ja toimintaperiaate asiakkaiden puheessa. Teoksessa S. Karttunen et al. (toim.) Kirjastot musiikkitarjonnan verkostossa: tutkimuksia käyttäjän musiikkikirjastosta, 58–88.

Kekki, K. 2002. Yhteistyötä virtuaalimaailmassa. Teoksessa K. Kekki & O. Salminen (toim.) Digimaan kartta: puheenvuoroja digitaaliseen tietohuoltoon. Helsinki: Opetusministeriö, 8–13.

Kiiliäinen, K. & Leino, M. 2002. Digitietoa kaikille. Teoksessa K. Kekki & O. Salminen (toim.) Digimaan kartta: puheenvuoroja digitaaliseen tietohuoltoon. Helsinki: Opetusministeriö, 37–44.

Kirjastokaista. 2011. Kirjastojen valtakunnallinen musiikkiverkkopalvelu valmisteilla. Hakupäivä 30.11.2011, <http://www.kirjastokaista.fi/video/9787>.

Kirjastolaki 4.12.1998/904. Hakupäivä 1.9.2011, <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980904>.

Kirjastopoliittinen ohjelma 2001–2004. 2001. Opetusministeriön kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopoliittikan osaston julkaisusarja 2001: 2. Hakupäivä 18.7.2011, http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2001/liitteet/kirjastopoliittinenohjelma_2001.pdf?lang=fi.

Kirjastot.fi. 2011a. Naxos Music Library - epätasaisen yleinen. Hakupäivä 17.5.2011, <http://www.kirjastot.fi/fi-FI/musiikki/ajankohtaista/arkisto/tiedote/ajankohtaista-musiikissa/naxos-music-library-epatasaisen-yleinen>.

Kirjastot.fi. 2011b. Pinkka.kirjastot.fi-musiikkihaku. Hakupäivä 1.11.2011, <http://www.kirjastot.fi/fi-FI/musiikki/ajankohtaista/arkisto/tiedote/ajankohtaista-musiikissa/pinkka-kirjastot-fi-musiikkihaku>.

Kirves, L. 2002. Kirjasto kirjailijoiden ja käyttäjien oikeuksien välissä. Teoksessa K. Kekki & O. Salminen (toim.) Digimaan kartta: puheenvuoroja digitaaliseen tietohuoltoon. Helsinki: Opetusministeriö, 70–74.

Koivunen, H. 2002. Tietohuolto merkitysten yhteiskunnassa. Teoksessa K. Kekki & O. Salminen (toim.) Digimaan kartta: puheenvuoroja digitaaliseen tietohuoltoon. Helsinki: Opetusministeriö, 14–26.

Kuiper, H. 2010. Are public music libraries on the road to full democracy? *Fontes artis musicae* 57 (3), 229–235.

McKeon-Green, P. & Portman, M. 2010. Music at your fingertips: music resources seminars for secondary school teachers and public libraries. *Fontes artis musicae* 57 (3), 285–290.

Metcalfe, F. 2010. Issues of access: the future of music audio provision in UK public libraries. *Fontes artis musicae* 57 (3), 259–266.

Mäkelä, K. 1991. Yleisten kirjastojen musiikkikirjastotoiminta 1980-luvulla. Helsinki: Suomen musiikkikirjastoyhdistys.

Naxos Music Library, Oulun kaupunki. 2011. Sisäinen lähde. Hakupäivä 3.12.2011, <http://ouka.naxosmusiclibrary.com/>.

Nielsen, J. & Tahir, M. 2002. Kotisivun suunnittelu: miten teet vetävimmät web-sivut. Helsinki: Edita.

Niinikangas, V. & Näätäsaari, I. 2002. Kokeilua, valistusta ja kokoamista. Teoksessa A. Haasio & J. Pikkula (toim.) Tietoverkot ja kirjastot. Helsinki: BTJ, 59–76.

Nummi, S. 1955. Miksi musiikki ja kirjasto tarvitsevat toisiaan. *Kirjastolehti* 48 (5), 100–106.

Nummi, S. & Länsiö, E. 1955. Musiikkiosastotyyppejä. *Kirjastolehti* (48) 5, 110–113.

Piukkula, J. 2000. Miten Internet auttaa kirjastojen verkottumista? Teoksessa A. Haasio & J. Piukkula (toim.) Verkostoituvat kirjastot. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 137–150.

Poroila, H. 2002. Verkkomateriaalin käyttö kirjastoissa ja tekijänoikeus. Teoksessa A. Haasio & J. Piukkula (toim.) Tietoverkot ja kirjastot. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu, 41–58.

Poroila, H. 2006. Tekijänoikeus ja kirjastot tietoverkkojen maailmassa. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu.

Poroila, H. 2008. Ehkä meillä on myös tulevaisuus? Teoksessa H. Poroila (toim.) Hiljaisuudesta nousi musiikki: Suomen yleisten kirjastojen musiikkiosastojen 50 vuotta. Helsinki: Suomen musiikkikirjastoyhdistys, 120–129.

Poroila, H. 2010. Kohti Musiikkibasaaria. Intervalli 23 (4), 15–17. Hakupäivä 4.4.2011, http://www.kaapeli.fi/~musakir/interval/Intervalli_2010_4.pdf.

Poroila, H. 2011. Musiikkikirjasto Spotify-maailmassa. Intervalli 24 (1), 29–34. Hakupäivä 27.10.2011, http://www.kaapeli.fi/~musakir/interval/Intervalli_2011_1.pdf.

Raita-äänitetietokanta, Doria. 2011. Hakupäivä 11.10.2011, <http://www.doria.fi/handle/10024/66373>.

Steen, S. 2010. Special collections in the Bergen Public Library. *Fontes artis musicae* 57 (3), 275–279.

Tarulli, L. 2010. Exploring public library music collections through social technologies. *Fontes artis musicae* 57 (3), 267–274.

Tekijänoikeuslaki. 8.7.1961/404. Hakupäivä 2.11.2011, <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1961/19610404>.

Unohdettu musiikkikirjasto. 1953. *Suomen kuvalehti* 36 (23), 29 & 36.

Valberg, T. 2004. 100 years of recorded sound under the Arctic Circle: some music collections at the National Library of Norway. *Fontes artis musicae* 51 (2), 159–168.

Warmerdam, R. 2010. Keeping the music alive. *Fontes artis musicae* 57 (3), 280–284.